

HELSINGIN KAUPUNGIN

**Vuoden 2025 talousarvio-
ehdotuksen raami sekä
talousarvio- ja
taloussuunnitelma-
ehdotuksen
2025–2027
laatimisohteet**

Khs 10.6.2024

Julkaisija Helsingin kaupungin kaupunginkanslia
Osoite PL 20 (Pohjoisesplanadi 11–13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Helmi Strategia ja talous/Kaupungin ja talous/Talousarvio
Tilaukset Helsingin kaupungin kaupunginkanslia
puh. (09) 310 36271

Jakelu sähköposti anne.alanko@hel.fi

Helsingin kaupungin digipaino
Helsinki 2024

Sisällysluettelo

1. TIIVISTELMÄ	1
2. JOHDANTO	3
3. VUODEN 2024 TALouden JA TOIMINNAN SUUNNITTELU	4
STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN	4
VÄESTÖKEHITYS JA ENNUSTE	4
YLEINEN TALOUSTILANNE	6
KAUPUNGIN TALOUDELLINEN TILANNE VUODEN 2024 KESÄLLÄ	8
KUNTA-HELSINGIN VUODEN 2025 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN RAAMI	10
KUNTA-HELSINGIN VUODEN 2025 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN RAAMIN POHJANA OLEVA TULOS- JA RAHOITUSLASKELMA 2025-2027	18
KUNTA-HELSINGIN INVESTOINTIRAAMI	20
SOSIAALI-, TERVEYS- JA PELASTUSTOIMIALAN VALTION RAHOITUS 2025–2027 JA TALOUSARVIOEHDOTUS.....	20
LINJAUKSIA VUODEN 2025 TALOUSARVIOEHDOTUSTEN VALMISTELUUN	27
<i>Kaupunkiyhteiset talousarviotavoitteet</i>	27
<i>Kertapalkitseminen</i>	27
<i>Työmatkaetu</i>	28
<i>Liikunta- ja kulttuurietu</i>	28
<i>Lounasetu</i>	28
<i>Palkkakehitysohjelma</i>	29
<i>Työterveyshuollon kustannusten budjetointi</i>	29
<i>Työkykyjohtamisen muutokset</i>	29
<i>Henkilöstön saatavuus / vieraskieliset työntekijät</i>	30
<i>Työsuhdeasunnot</i>	30
<i>Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus</i>	31
<i>Vanhan mallisen palkkatukirahoituksen kautta tuotetut toiminnot 2025</i>	31
<i>TE-palveluiden budjetointi vuoden 2025 talousarviossa</i>	32
<i>Kotoutumislain mukaisen toiminnan korvaukset ja menojen budjetointi</i>	32
<i>HSL-kuntayhtymän maksuosuus</i>	33
<i>Valmiuslain mukainen kunnan varautumisen budjetointi</i>	33
<i>Innovaatio- ja elinvoimatoiminta</i>	34
<i>Kaupunkiyhteinen tuottavuustavoite</i>	34
<i>Arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiön pääomitus</i>	34
<i>Arkkitehtuuri- ja designmuseon (ADM) kiinteistöosakeyhtiö</i>	34
<i>Asumisneuvonta</i>	35
<i>Budjetointimuutokset talousarviokohtien välillä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla</i>	35
<i>Investointimenojen kirjaustapojen tarkentaminen</i>	35
4. TALOUSARVIOALOITTEET	36
5. TULOSBUDJETIT JA TOIMINTASUUNNITELMAT	37
6. VUODEN 2025 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN VALMISTELUN AIKATAULU	39

10.6.2024

1. TIIVISTELMÄ

Talousarvioehdotuksen 2025 raami ja laatimisohteet perustuvat:

- Yleisen talouskehitykseen verorahoituksen näkymiin sekä TE-muutoksen huomioimiseen kaupungin valtionosuusrahoituksessa 2025.
- Kaupunkistrategian käyttötalouden vastuuperiaatteeseen sekä kokonaisinvestointien mitoittamisen tavoitteisiin (alijäämärajoite)

Kaupunkitasoinen käyttötalouden kokonaisraami toimintamenoille vuodelle 2024 on 2 288 099 euroa, kun huomioidaan kaupunkitasoiset veloitteet 15 milj. euroa. Kaupunkitasoisen kokonaisraamin mukaisten toimintamenojen kasvuprosentti on 3,1 % verrattuna talousarvioon 2024

Kaupunkitasoiset veloitteet pienentävät toimialoille ja kaupunginkanslialle jäävää käyttötalouden menoraamia. Sotepe-toimialan raami perustuu valtion erillisrahoitukseen.

Kaupunkitasoisissa veloituksissa on varauduttu mm. vastuuperiaatteen ylittävään HSL kuntaosuusmaksun kasvuun, henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistukseen ja työmarkkinatuen kuntaosuusmaksuun.

Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotuksille ei osoiteta toimialakohtaista raamia, mutta talousarvioehdotusten yhteensovitus tehdään kaupunkitasoisen kokonaisraamin puitteissa. Toimintamenojen kasvua kohdennetaan erityisesti peruspalveluihin, joissa väestönkasvu suurimmin lisää kustannuksia. Yhteensovitusvaiheessa priorisoidaan em. peruspalvelujen tarpeet.

Talousarvioehdotuksen raamissa suunnitelmakaudella 2025-2027 kokonaisinvestoinnit on mitoitettu siten, että kaupunkistrategian 2021-2025 alijäämärajoite toteutuu ja vuosien 2026-2027 kunta-Helsingin rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirta ei heikkene merkittävästi vuoden 2025 tasosta.

Raamissa esitetyn suunnitelmakauden 2025–2027 rahoituslaskelman mukaan kaupungin lainakanta kasvaisi yhteensä lähes miljardilla eurolla neljän vuoden aikana. Tämä tarkoittaisi lainakannan merkittävää kasvua vuoden 2023 lopun tasosta

Raamin 2025 toiminnan ja investointien rahavirta on kaupunkistrategian alijäämärajoitteen tasolla, mutta verorahoitusnäkömien mahdollisesti heiketessä suunnitelmakauden 2025–2027 investointitasoja voidaan joutua sopeuttamaan talousarvioehdotusten yhteensovitusvaiheessa.

Kaupungin investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa mittavia joukkoliikenne ja toimitilainvestointeja tytäryhteisöjen taseisiin, joiden toiminnan kaupunki pääosin

10.6.2024

rahoittaa. Investoinnit rahoitetaan kaupungin takaamalla lainoilla ja palvelukorvauksilla. Kaupungin takausvastuut kasvoivat vuonna 2023 ja kasvu tulee jatkumaan seuraavina vuosina voimakkaana Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n rai-dehankkeiden, Varikkokiinteistöt Oy:n sekä muun muassa Helsingin toimitilat Oy:n koulu- ja hyvinvointikeskushankkeiden toteutuksen edetessä. Yleinen talouskehitys huomioiden kaupungin kokonaisvastuiden (lainakanta, takaukset sekä pitkäaikaiset vuokrasopimukset) tulevaa kehitystä sekä kaupungin rahoitusaseman kestävyyttä tulee arvioida huolellisesti vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä sekä suurten investointihankkeiden käynnistämisestä ja ajoituksesta päätettäessä.

Seuraavan valtuustokauden strategian taloustavoitteiden valmistelun yhteydessä kaupungin kokonaistalouden kannalta kestävää investointien tasoa on arvioitava kaupungin omien investointien sekä kaupunkikonsernin yhteisöjen kautta tehtävien kaupungin palveluinvestointien sekä vuokrahankeiden osalta.

Valtiovarainministeriö on julkaissut hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelman 29.4.2024. Laskelma tulee valtion talousarviovalmistelun myötä. Hyvinvointialueiden vuoden 2025 budjetoinnissa käytettävät rahoituslaskelmat vuoden 2025 osalta julkaistaan VM:n toimesta tämänhetkisten tietojen perusteella syksyllä 2024.

Kevään 2024 tilanteessa käytettävissä olevien laskelmien perusteella Helsingin saama valtionrahoitus vuonna 2025 on 2 956,9 miljoonaa euroa ja kasvua vuodesta 2024 vuoteen 2025 on 257 miljoonaa euroa, joka vastaa 9,5 % kasvua. Kasvusta vuoden 2023 hyvinvointialueiden tilinpäätöksiin perustuvaa jälkikäteistarkastusta on 157 miljoonaa euroa ja loppu koostuu laskennallisen rahoituksen kasvusta. Ilman jälkikäteistarkastusta Helsingin saama rahoitus olisi kasvanut 100 miljoonaa euroa eli 3,7 %.

Helsinki on yksi kaupunki, vaikka sosiaali-, terveys- pelastuspalvelujen rahoitus tulee valtiolta ja lainsäädännössä on talouden eriyttämisvelvoite. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tulee noudattaa kaupunkiyhteisiä päätöksiä ja linjauksia koskien esimerkiksi liikelaitosten käyttöä, kaupunkiyhteisiä tietojärjestelmiä ja -alustoja, valmiutta sekä tilojen käyttöä. Toimialalla on edustus kaupunkiyhteisissä toimivaltaisissa työryhmissä ja näissä mahdollista tuoda esille toimialaspesifisiä näkökantoja.

Lisäksi raamin ja laatimisohjeiden 2025 kaupunkitasoiset linjaukset velvoittavat myös sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa.

10.6.2024

2. JOHDANTO

Vuoden 2025 talousarvion laatimisohjeissa esitetään tulos- ja rahoituslaskelman muodossa talouden toteumatilanteeseen ja ennusteisiin perustuva arvio kaupungin talouden kehityksestä vuosina 2024–2027 sekä ennuste keskeisten talouden tunnuslukujen kehityksestä. Kaupungin taloustilanteeseen, tunnuslukuihin sekä kaupunkistrategian taloustavoitteisiin perustuen annetaan euromääräinen raami vuodelle 2025 kaupunkitasolla käyttötalousmenoille sekä talousarviokohdittain investoinneille.

Laatimisohjeisiin sisältyvässä tulos- ja rahoituslaskemassa on vuoden 2024 osalta esitetty tunnusluvut vuoden 2024 ensimmäisen talousarvion toteutumisennusteen pohjalta. Seuraava toteutumisennuste vuoden 2024 talousarviosta valmistuu elokuun lopulla.

Vuoden 2025 talousarvion valmisteluaikataulu esitetään tämän asiakirjan luvussa 6, ja merkitään tiedoksi kaupunginhallituksessa 3.6.2024. Lauta- ja johtokuntien tulee hyväksyä talousarvioehdotuksensa 10.9.2024 mennessä.

Sotepe-toimialan osalta lautakunnan tulee hyväksyä talousarvioehdotuksensa 10.9.2024 mennessä.

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja turvaavat edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen. Talousarvio ja -suunnitelma on kaupunkistrategian toteuttamisen ja seurannan keskeisin väline.

Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää vuosittain talousarvion laatimisohjeista ja noudattamisohjeista. Talousarvion laatimisohjeissa annetaan toimialoille, virastoille ja liikelaitoksille ohjeet talousarvion ja -suunnitelman laatimiseksi. Laatimisohjeiden käsittelyn yhteydessä kaupunginhallitus voi hyväksyä talousarvion valmistelutyötä ohjaavia kannanottoja. Hallintosäännön mukaan investointitarkastelu laaditaan kymmeneksi vuodeksi. Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus, rahoitusjohtaja ja taloushallintopalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja antavat tarkempia ohjeita kaupungin taloudenhoidosta. Rahoitusjohtaja antoi maaliskuun lopussa 2024 talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2025–2027 tekniset valmisteluohjeet, joissa ohjeistetaan mm. lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotusten rakennetta, teknistä muotoa, tietosisältöä ja esitettävien tieto-

10.6.2024

jen laajuutta, eri tulojen ja menojen edellyttämiä määräraharavaruuksia ja niiden laskentaperusteita sekä annetaan valmistelutyössä käytettäviä kaupunkiyhteisiä pohjatietoja.

3. VUODEN 2024 TALOUDEN JA TOIMINNAN SUUNNITTELU

Strategisten tavoitteiden toteuttaminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.10.2021 kaupunkistrategian vuosiksi 2021–2025. Kaupunkistrategia on lähtökohtana valmisteltaessa valtuustokauden talousarvioita, toimintasuunnitelmia ja tulosbudjetteja. Kaupunkistrategian keskeisiä onnistumisia, vaikutuksia ja haasteita seurataan osana vuosittaista talouden ja toiminnan seurantaa. Kaupunkistrategiaa toteutetaan osana kaupungin toimialojen ja palveluiden päivittäistä työtä.

Kasvun paikka -kaupunkistrategian 2021–2025 painopisteet muodostavat lähtökohdan valmisteltaessa vuoden 2025 talousarvioehdotusta. Kaupunkistrategian lisäksi talousarvioehdotuksia laadittaessa huomioidaan kaupunkiyhteiset toiminnan tavoitteet, strategian seurannan 13 painopisteeseen tunnistetut mittarit sekä strategiset poikkihallinnolliset ohjelmat. Talousarvion laatimisessa tulee hyödyntää havaintoja Helsingin toimintaympäristön muutoksista (esim. toimintaymparisto.hel.fi) sekä näiden vaikutuksista toimintaan ja palveluihin. Vuoden 2025 talousarvion laatimisessa tulee huomioida erityisesti keskeiset havainnot strategian puoliväliarvioinnista.

Väestökehitys ja ennuste

Vuoden 2023 lopun väestö

Helsingissä asui 674 500 henkeä vuodenvaihteessa 2023/2024. Väestön määrä kasvoi 10 472 hengellä vuonna 2023, mikä vastaa 1,6 prosentin kasvua. Vuoden 2023 väestönkasvu oli suurin koko 2000-luvulla. 2000-luvun suurin väestönkasvu ennen vuotta 2023 oli vuonna 2013, jolloin väestön määrä lisääntyi Helsingissä 8 700 hengellä.

Helsingin väestönkasvu pieneni huomattavasti koronapandemia vuosina 2020–2022 erityisesti kotimaan muuttoliikkeen muututtua tappiolliseksi Helsingin kannalta. Tähän vaikuttivat sekä lisääntynyt poismuutto muulle Helsingin seudulle että muualle Suomeen. Ulkomaan muuttoliikkeestä saatu muuttovoitto kuitenkin kasvoi samaan aikaan, mikä osaltaan piti väestönkasvun voitollisena.

Vuonna 2023 tilanne muuttui kuitenkin selvästi, erityisesti ennätyksellisen suureksi muuttuneen ulkomaan muuttoliikkeestä saadun muuttovoiton, noin 8 500 henkeä,

10.6.2024

myötä, kun edellisvuotena määrä oli 6 400 henkeä. Muuttovoittoa lisäsi kasvanut ulkomailta Helsinkiin muuttaneiden määrä, kun taas toiseen suuntaan muuttaneiden määrä ei juurikaan muuttanut edellisvuosista. Osaltaan tätä selittää myös Ukrainan sotaa paenneiden ja Helsingistä kotikuntaoikeuden saaneiden määrä, joka oli hieman alle 1 500 henkeä. Myös kotimaan muuttoliike muuttui vuosien 2020–2022 tappiollisuuden jälkeen Helsingin kannalta voitolliseksi, noin 2 000 henkeen. Helsinki sai muuttovoittoa Helsingin seudun ulkopuolisesta Suomesta, mutta menetti edelleen väestöä muulle seudulle.

Syntyneiden määrä oli 6 086 lasta vuonna 2023, mikä oli noin 100 lasta edellisvuotta vähemmän. Helsingissä syntyneiden lasten määrät ovat olleet viime vuodet ennätyksellisen matalia, kun ne suhteutetaan hedelmällisyysikäisten naisten määrään. Kuolleiden määrä oli 5 719 vuonna 2023, kun edellisvuonna määrä oli noin 200 kuollutta enemmän. Vuosina 2021–2023 kuolleiden määrät ovat olleet jonkin verran edeltäviä vuosia suurempia. Alhaisen syntyneiden määrän ja suuren kuolleiden määrän seurauksena luonnollinen väestönkasvu jäi jo toisena vuotena peräkkäin 2000-luvun alimmalle tasolle, 367 henkeen, kun aiempina vuosina määrät ovat olleet selkeästi yli 1000 hengessä.

Vuoden 2024 ensimmäisen neljänneksen ennakkotietojen mukaan kotimaan muuttoliike näyttäisi olevan samansuuntaista, ts. Helsingin kannalta voitollista, kuin edellisvuotena. Samoin ulkomaan muuttoliike on edelleen korkealla tasolla, mutta jäänee selkeästi edellisvuodesta, koska mm. ukrainalaisten ei enää odoteta hakevan suuressa mittakaavassa kotikuntaoikeutta Helsingistä.

Vuoden 2023 väestönmuutostekijät, syntyneet, kuolleet ja muuttoliike, ovat vielä ennakkotietoja.

Väestöennuste 2024–2026

Vuosina 2024–2026 väestönkasvu on ennusteen mukaan noin 8 200 henkeä. Vuodesta 2027 eteenpäin kasvu jää hieman alle 7 800 henkeen. Tulevien vuosien kasvu perustuu erityisesti muuttoliikkeeseen. Muuttoliikkeessä painottuu ulkomailta saatava muuttovoitto. Kotimaan muuttoliikkeen osalta oletuksena on, että Helsinki menettää edelleen väestöään muulle Helsingin seudulle, mutta saa muuttovoittoa muualta Suomesta.

Varhaiskasvatusikäisten, 1–6-vuotiaien määrä alkoi laskea vuonna 2019 ja lasku jatkuu vielä 2025 asti. Ikäryhmän koon pienentyminen on seurausta viime vuosien syntyvyyden laskusta. Vuodesta 2025 alkaen varhaiskasvatusikäisten määrä lähtee jälleen kasvuun. Peruskouluikäisten, 7–15-vuotiaiden, määrä on kasvanut edellisten vuosien aikana ja kasvu jatkuu vielä vuonna 2024, mutta lähtee sen jälkeen laskuun. Vuonna 2024 kasvu jää kuitenkin noin 300 lapseen, ja vielä vuonna 2025 määrä pysyy lähes samalla tasolla. Vuonna 2026 lapsia on hieman nykyistä vähemmän.

10.6.2024

Toisen asteen koulutukseen kuuluvien ikäryhmän, 16–18-vuotiaiden, määrä on myös kasvanut viime vuosina ja kasvun ennustetaan jatkuvan myös tulevina vuosina. Vuosina 2024–2026 ikäryhmä koko kasvaa keskimäärin 600 hengellä vuodessa.

Työikäisten määrän ennustetaan kasvavan vuosina 2024–2026 keskimäärin 5 200 hengellä. Kansaneläkeikäisten, 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa vuosina 2024–2026 noin 2 200 hengellä vuosittain. Kasvu kohdistuu erityisesti 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmään, kun taas 65–74-vuotiaiden ikäryhmässä kasvu on maltillisempaa.

Helsingin uusi väestöennuste perustuu oletukseen, että työllisyys pysyy vähintäänkin edellisvuoden tasolla. Asuntotuotannon oletetaan pysyvän väestönkasvun kannalta riittävän suurena myös tulevina vuosina, vaikka vuodesta 2024 näyttääkin tulevan asuntotuotannon suhteen selvästi edellisvuotta heikompi. Ulkomailta muuttavien määrän oletetaan olevan edelleen runsasta, mutta jäävän kuitenkin pienemmäksi kuin ennätyksellisenä vuotena 2023. Kotimaan muuttoliikkeen oletetaan olevan samalla tasolla kuin vuonna 2023. Syntyneiden määrään vaikuttavan kokonaisuutena oletetaan pysyvän edellisten vuosien keskimääräisellä tasolla, joten syntyneiden määrässä ei tapahdu myöskään suuria muutoksia. Kuolleiden määrä kasvaa lähivuosina hyvin maltillisesti.

Yleinen taloustilanne

Kuvaus yleisen taloustilanteen kehityksestä perustuu Valtiovarainministeriön kevään 2024 Taloudelliseen katsaukseen ja Kuntaliiton arvioihin.

Suomen talous supistui vuonna 2023 prosenttia, kun tuotannon määrä laski jyrkästi viime vuoden jälkimmäisellä vuosipuoliskolla. Suomen talouden kehitys on ollut selvästi heikompa kuin verrokkimaissa vuodesta 2022 lähtien. Synä heikompaan kehitykseen ovat olleet ennen muuta palveluiden viennin ja rakentamisen väheneminen. Viime vuoden heikko talouden kehitys ja tietojen tarkentuminen on laskenut myös selvästi ennustetta vuoden 2024 BKT:sta. Vaikka talouden odotetaan kääntyvän kasvuun kuluvan vuoden aikana, vuositason BKT:n ei odoteta kasvavan viime vuodesta.

Yksityinen kulutus kääntyy kasvuun, kun inflaation hidastuminen, korkojen lasku ja tulojen kasvu parantavat kotitalouksien ostovoimaa. Lisäksi investoinnit kasvavat, kun rakentaminen toipuu jyrkän laskun jälkeen ja energiasiirtymään sekä turvallisuuden liittyvät investoinnit lisääntyvät. Hallituksen julkisen talouden sopeutustoimet nostavat hintoja ja vähentävät kotimaista kysyntää selvästi, mikä hidastaa talouskasvua sekä vuonna 2025 että 2026. Vuonna 2025 kasvu on 1,6 prosenttia ja vuonna 2026 1,5 prosenttia.

10.6.2024

Maailmantalouden näkymät ovat kohentumassa, kun myös muissa maissa inflaation hidastuminen ja korkojen lasku lisäävät kulutusta ja investointeja. Kasvu on edelleen tänä vuonna heikkoa euroalueella ja varsinkin Suomelle tärkeässä Saksassa. Yhdysvaltojen kasvu on selvästi nopeampaa. Ensi vuonna myös euroalueen kasvun odotetaan piristyvän. Maailmantalouden kasvu on 2,8 prosenttia vuonna 2024, 3,0 prosenttia vuonna 2025 ja 2,9 prosenttia vuonna 2026.

Yksityinen kulutus on ollut lievässä kasvussa. Vuonna 2025 yksityisen kulutuksen kasvu kuitenkin nopeutuu selvästi korkojen laskiessa ja ostovoiman kasvaessa. Ensi vuodesta alkaen kotitalouksien reaalityloja lisäävät inflaation lasku ja työllisyyden kasvu.

Käytettävissä olevat reaalitylot kasvoivat jo viime vuonna suurten palkankorotusten ja hidastuvan inflaation seurauksena. Myös sosiaalietuudet kasvoivat poikkeuksellisen paljon. Tänä vuonna nimellinen ansiokehitys hidastuu, mutta hitaampi hintojen nousu sekä työttömyysvakuutusmaksujen lasku nopeuttavat reaalitylojen kehitystä. Ensi vuonna tulojen kasvu jatkuu, vaikka hallituksen sopeutustoimet heikentävätkin tulojen kasvua, kun työllisyys toipuu.

Inflaatio on hidastunut selvästi ja hidastuminen on laaja-alaista. Hinnat nousevat enää palveluissa ja omistusasumisessa. Koroilla on ollut viimeisen vuoden aikana merkittävä vaikutus inflaatioon ja niiden osuus inflaatiosta on edelleen noin 2 prosenttiyksikköä. Arvonlisäveron korotus nostaa hintoja ja siten hidastaa inflaation laskua. Kuluttajahintaindeksillä mitattuna inflaatio on laskemassa tänä vuonna 1,9 prosenttiin ja yhdenmukaistetulla indeksillä, jossa ei ole mukana korkoja, 1,3 prosenttiin.

Asuinrakentamisen lasku jatkuu vielä tänä vuonna, mutta suurin lasku on takana-päin. Korkojen lasku, positiivinen tulokehitys ja patoutunut asuntokysyntä piristävät asuntomarkkinoita tämän vuoden aikana, mikä näkyy asuntorakentamisen toipumisena vuonna 2025. Myös muu rakentaminen toipuu laskun jälkeen.

Työllisten määrä vähenee lievästi tänä vuonna, mutta kääntyy uudelleen kasvuun talouden toipuessa ja hallituksen työllisyystoimien lisätessä työvoiman tarjontaa. Työllisyys laskee ennen muuta yksityisellä sektorilla ja lisäksi työtuntien määrän lasku on suurempaa kuin työllisyyden. Yritykset turvautuvat mieluummin lomautuksiin ja muihin joustoihin kuin irtisanomisiin, sillä ne haluavat pitää kiinni osaavasta työvoimasta. Suhdannetilanteeseen nähden hyvään työllisyyskehitykseen on vaikuttanut maahanmuuton selvä kasvu, joka on lisännyt sekä työvoiman että työllisten määrää.

Vuosina 2025 ja 2026 työllisyyden kasvu on varsin vahvaa, vajaan prosentin verran vuosittain. Työllisyyden kasvu on laaja-alaista ja tuotannon kasvun lisäksi sitä tukee hallituksen työvoiman tarjontaa lisäävät toimet, joista ensimmäiset astuvat voimaan vuonna 2024. Vuonna 2026 15-64 vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,5 prosenttiin.

10.6.2024

Julkisen talouden rahoitusasema heikkeni vuonna 2023 hetkellisen paranemisen jälkeen. Alijäämä oli 2,5 prosenttia suhteessa BKT:hen eli noin 7,0 miljardia euroa. Sektoreista erityisesti valtionhallinto ja paikallishallinto tekivät viime vuonna noin 11 miljardia euroa alijäämää. Alijäämien syvenemiseen vaikuttivat erityisesti heikentyneet verotulojen kertymät ja ostopalveluiden sekä maksettujen palkkojen kasvu.

Heikentynyt talouden tilanne ei vielä tänä vuonna ennakoi merkittävää paranemista verotulojen kertymiin, minkä lisäksi erityisesti paikallishallinnossa palkkojen nousuvauhti pysyy edelleen nopeana läpi ennusteperiodin. Julkisen talouden alijäämä heikkenee edelleen tänä vuonna -3,5 prosenttiin.

Julkisen talouden kestävyysvaje on noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Suomen julkisyhteisöt ovat siis rakenteellisesti alijäämäisiä myös pitkällä aikavälillä. Rakenteellisen epätasapainon syyt tiivistyvät kolmeen tekijään: epäsuotuisa väestökehitys, heikko tuottavuuden kasvu ja raskaat julkisen talouden rakenteet erityisesti paikallishallinnossa. Suomen julkisia palveluja ja etuuksia ei ole kyetty mitoittamaan heikenevään tulopohjaan, joten velkasuhteen kasvu uhkaa tehdyistä sopeutustoimista huolimatta jatkua lähivuosien jälkeenkin.

Kaupungin taloudellinen tilanne vuoden 2024 kesällä

Helsingin kaupunkia johdetaan yhteisellä strategialla ja tavoitteilla yhtenä kokonaisuutena, mutta rahoituksellisesti kokonaisuus jakautuu valtion rahoittamaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaan sekä kunta-Helsinkiin, joka sisältää kasvatuksen- ja koulutuksen, kulttuurin- ja vapaa-ajan, kaupunkiympäristön, keskushallinnon ja liikelaitokset.

Helsingin kaupungin talouden ja toiminnan suunnittelu tehdään kahdessa kokonaisuudessa: muihin kuntiin vertautuvan Kunta-Helsinki ja muihin hyvinvointialueisiin vertautuva, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi

Helsingin kaupunki on ainoa kunta, jolla on sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen järjestämistä vastuu. Siten Helsingin kaupungin (yhdisteltyt kunta-Helsingin ja soteperin luvut) tunnusluvuilla ei ole Suomessa vertailukohtaa vuodesta 2023 alkaen.

Vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan kunta-Helsingin talous toteutui hieman talousarviota parempana. Tilikauden tulos oli 437 miljoonaa euroa, joka on 13 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Vuonna 2022 tulos oli 347 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 korkeammalla veroprosentilla ja jako-osuudella tilitetty kunnallis- ja yhteisöverot, niin sanotut sote- uudistuksen verohännät, nostivat verotulokertymää 222 miljoonaa euroa. Ilman näitä verohäntiä vuoden 2023 tulos olisi ollut hieman edeltävien vuosien tasoa heikompi. Vuoden 2022 veroprosenttien vaikutus poistuu vuodesta 2024 eteenpäin.

10.6.2024

Kaupunkistrategian kunta-Helsingin käyttötalouden taloustavoitteen, eli vastuuperiaatteen mukaiset menot kasvoivat vuonna 2023 noin 4,9 prosenttia. Kasvu oli hieman pienempi kuin tuoreimmalla peruspalveluiden hintaindeksin ennuste (VM 12/2023) olisi mahdollistanut. Kustannustason muutosta kuvaava peruspalveluiden hintaindeksi toteutui huomattavasti korkeampana kuin mitä talousarviota laadittaessa syksyllä 2022 oli ennustettu, ja siten vastuuperiaate toteutui, vaikka toimintamenot ylittivät talousarvion 85,5 miljoonalla eurolla.

Vuonna 2023 verotuloja kertyi yhteensä 2 038 miljoonaa euroa. Kunnallisveroa tilitettiin 1 192 miljoonaa euroa eli 52 miljoonaa euroa talousarviossa arvioitua enemmän. Ero johtui 222 miljoonan euron verohäntien lisäksi ansiotulojen arvioitua paremmasta kehityksestä. Sote-uudistuksen seurauksena kunnallisveron tuotto pieneni 61 prosenttia vuodesta 2022.

Väestönkasvun edellyttää investointeja palvelutiloihin, kuten kouluihin sekä kaupunkirakenteeseen ja toimivaan joukkoliikenteeseen. Kunta- Helsinki investoi yhteensä 849 miljoonalla eurolla, josta koulujen ja muiden rakennusten osuus oli 289 miljoonaa euroa, suurien liikennehankkeiden 140 miljoonaa euroa sekä katujen ja liikenneväylien 92 miljoonaa euroa. Helsinki investoi paljon myös tytäryhteisöjensä kautta. Kun mukaan lasketaan Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n joukkoliikenneinvestoinnit, vuoden 2023 vertailukelpoinen investointitaso nousi noin 1 035 miljoonaan euroon.

Helsingin on rahoitettava vero- ja muilla tuloillaan palvelujen kustannukset sekä myös investointinsa. Investoinnit pystyttiin rahoittamaan lähes kokonaan tulorahoituksella. Toiminnan ja investointien rahavirta, joka on keskeinen kasvavan kaupungin talouden tasapainoa kuvaava tunnusluku, oli tasapainossa 23 miljoonassa eurossa. Vuoden 2023 talousarvion investoinneista jäi toteutumatta 97 miljoonaa euroa ja tämä nosti toiminnan ja investointien rahavirran toteutumaa.

Vuonna 2023 kaupungin pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 46,7 miljoonaa euroa. Uusia pitkäaikaisia lainoja ei nostettu, vaan lainannostotarpeet siirtyivät arvioitua suuremmista verotuloista johtuen vuodelle 2024. Lainakanta oli vuoden lopulla 906,0 miljoonaa euroa.

Sosiaali- terveys- ja pelastustoimialan talous toteutui ennustettua paremmin. Toimialan tulot toteutuivat 43 miljoonaa euroa talousarviossa oletettua parempina mm. kasvaneista asiakasmaksuista, valtiovarainministeriön käynnistysavustuksista sekä kunta-Helsingille tuotettujen palvelujen kasvun takia.

Toimialan toimintamenot ylittyivät yhteensä 32 miljoonalla eurolla. Merkittävin syy menoylitykseen oli HUS-yhtymätason alijäämän Helsingin osuuden (kirjaaminen kuukausi ja pakolliseksi varaukseksi 2023). Toimintakate toteutui -2 569 miljoonan euron tasolla. Toimiala sai hyvinvointialueiden valtionosuutta 2 601 miljoonaa euroa. Vuosikatteeksi muodostui 40 miljoonaa euroa ja tulokseksi 29 miljoonaa euroa.

10.6.2024

Vuoden 2024 osalta kaupungin talouden toteutumistilanteesta saadaan keskeinen tilannetieto elokuun alussa 30.6.2024 tilanteesta tehtävän välitilinpäätöksen valmistuttua. Välitilinpäätöksen pohjalta kootaan elokuussa vuoden 2024 toinen talousarvion toteutumisennuste, tämä ennuste julkistetaan elokuun lopulla.

Toukokuun alussa julkistetussa vuoden 2024 ensimmäisessä ennusteessa kunta-Helsingin toimintakate toteutuu lähes 70 milj. euroa talousarviota heikompana. Tulot kaupunkitasolla toteutunevat talousarvion mukaisesti, maanmyyntituottojen ennuste on talousarviota alempi johtuen heikosta suhdanteesta. Menoennuste on yli 80 milj. euroa talousarviota huonompi, tähän vaikuttaa erityisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ennuste sekä asuntotuotannon kasvaneet rakennusaikaiset korkokulut, kuten myös talousarviota suurempi työmarkkinatuen ennuste.

Verotulojen ennustetaan toteutuvat talousarvion mukaisesti, sote-uudistuksen siirtolaskelmien päivittäminen loppuvuodesta 2023 nosti Helsingin valtionosuutta 34 milj. euroa TA:ssa arvioidun yli. Rahoitustuottojen ennuste on talousarviota heikompi johtuen tytäryhteisöjen osinkotuloista.

Investointiennuste on noin 60 milj. euroa talousarviota pienempi. Toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan kaiken kaikkiaan toteutuvan talousarvion mukaisesti eli yli 400 miljoonaa euroa negatiivisena.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilikauden tuloksen ennustetaan olevan alijäämäinen 35,4 miljoonaa euroa eli 30,9 miljoonaa euroa talousarviota heikompi. Menojen arvioidaan ylittyvän 71,8 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna ennustetaan menokasvua 5,8 %. Talouden tasapainottamiseksi ja lainsäädännön edellyttämän alijäämän kattamiseksi vuoden 2027 loppuun mennessä toteutetaan 19.9.2023 hyväksyttyä muutosohjelmaa.

Kunta-Helsingin vuoden 2025 talousarvioehdotuksen raami

Talousarvioehdotuksen 2025 raami ja laatimisohteet perustuvat:

- Yleisen talouskehitykseen verorahoituksen näkymiin sekä TE-muutoksen huomioimiseen kaupungin valtionosuusrahoituksessa 2025.
- Kaupunkistrategian käyttötalouden vastuuperiaatteeseen sekä kokonaisinvestointien mitoittamisen tavoitteisiin (alijäämärajoite)

Helsingillä on edessään merkittäviä haasteita lähivuosina talouden ja toiminnan sopeuttamisessa sotepe-uudistuksen jälkeiseen kuntien rahoitukseen. Helsinki on hoitanut talouttaan vastuullisesti, minkä ansiosta kaupungin talous on ollut vahva eikä taloudelliseen äkkijarrutukseen erilaisissa suhdannetilanteissa ole ollut tarvetta.

10.6.2024

Sotepe-uudistuksen rahoitusmuutosten vaikutukset kaupungin talouteen ovat kuitenkin merkittäviä. Kaupunki on kaupunkistrategiassaan määrittänyt selkeät taloudenpidon vastuuperiaatteet. Tulevina vuosina Helsinki joutuu rahoittamaan investointejaan viime vuosia olennaisesti suuremmalta osin lainarahoituksella.

Kaupunkistrategian panostukset pääkaupungin kasvuun ja palveluiden kehittämiseen aiheuttavat aikaisempaa suurempaa toimintamenojen kasvua. Samaan aikaan verotulojen kasvu on sotepe-uudistuksen rahoitusmuutosten myötä sekä kansainvälisen talouden epävarmuuden seurauksena tulevina vuosina epävarmalla pohjalla.

Kaupunkistrategian mukaisesti vuoden 2025 raami perustuu käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeseen, jossa käyttömenojen kasvu sidotaan kustannustason ja väestönkasvun muutokseen sekä strategiassa asetettuun tuottavuustavoitteeseen. Strategian mukaisesti vuosittaiset talousarviot, ja sitä kautta tätä edeltävä talousarvioehdotuksen raami, eivät ylitä vastuuperiaatteen mukaista menotasoa.

Kaupunkistrategian mukaan Helsinki on viime vuosina lisännyt investointejaan rohkeasti. Vastedeskin rohkea kasvu ja investoinnit luovat edellytykset vahvalle kaupunkitaloudelle. Investointien suunnittelussa on tärkeää, että investointien ohjelmointi on oikea-aikaista. Oikea-aikaisuuteen tulee kiinnittää jatkossa merkittävästi enemmän huomiota. Talousarvioehdotuksen raamissa suunnitelmakaudella 2025-2027 kokonaisinvestoinnit on mitoitettu siten, että kaupunkistrategian 2021-2025 alijäämärajoite toteutuu ja vuosien 2026-2027 kunta-Helsingin rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirta ei heikkene merkittävästi vuoden 2025 tasosta.

Raamin 2025 toiminnan ja investointien rahavirta on kaupunkistrategian alijäämärajoitteen tasolla, mutta verorahoitusnäkymien mahdollisesti heiketessä suunnitelmakauden 2025–2027 investointitasoja voidaan joutua sopeuttamaan talousarvioehdotusten yhteensovitusvaiheessa.

Käyttötalous

Vuoden 2025 talousarvioehdotuksen raami perustuu käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeseen. Vuosittaiset talousarviot eivät ylitä vastuuperiaatteen mukaista menotasoa. Käyttötalousmenojen kasvu sidotaan kustannustason ja väestönkasvun muutokseen sekä tuottavuustavoitteeseen.

10.6.2024

%	2025	2026	2027
Väestönkasvun %-m. (väestöennuste 4/2024)	1,20	1,20	1,10
Peruspalvelujen hintaindeksin % (VM 4/2024)	3,10	3,40	3,20
Menokasvu-% ilman tuottavuuden parantamista	4,30	4,60	4,30
Tuottavuuden parantaminen %	-0,50	-0,50	-0,50
Strategiatavoitteen mahdollistama menokasvu-%	3,80	4,10	3,80

Vastuuperiaatteen piiriin kuuluvat uuden talousarviohierarkian mukaisesti pääluokat 1-4, eli luvuista huomioitu pois pääluokan 5 luvut eli uusi Sotepe-toimiala, joka on valtionrahoitteinen ja ei kuulu vastuuperiaatteen piiriin.

Kaupunkitasoiset velvoitteet pienentävät toimialoille (ei sotepe) ja kaupunginkanslialle jäävää käyttötalouden menoraamia. Raamissa 2025 kyseisten kaupunkitasoisten velvoitteiden kasvu on 15 miljoonaa euroa.

Kaupunkitasoisissa velvoitteissa on varauduttu mm. vastuuperiaatteen ylittävään HSL kuntaosuusmaksun kasvuun, henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistukseen ja työmarkkinatuen kuntaosuusmaksuun.

Velvoitteiden taso tarkentuu syyskuussa lautakuntien ja kansliapäällikön talousarvioehdotusten perusteella.

Kaupunkitasoinen käyttötalouden kokonaisraami toimintamenoille vuodelle 2024 on 2 288 099 euroa, kun huomioidaan kaupunkitasoiset velvoitteet 15 milj. euroa. Kaupunkitasoisen kokonaisraamin mukaisten toimintamenojen kasvuprosentti on 3,1 % verrattuna talousarvioon 2024

Käyttötalouden menoraami 2025-2027				
(1 000 €)	2024	2025	2026	2027
Käyttömenojen kokonaisraami	2 218 785	2 303 099	2 397 526	2 488 632
Kaupunkitasoisten velvoitteiden arvioitu osuus käyttömenoista (€)		-15 000		
Käyttömenojen kokonaisraami huomioituna kaupunkitason velvoitteilla		2 288 099	2 397 526	2 488 632
Käyttömenojen kokonaisuutos huomioituna kaupunkitason velvoitteilla (€)		69 314	94 427	91 106
Käyttömenojen kokonaisuutos huomioituna kaupunkitason velvoitteilla (%)		3,1 %	4,1 %	3,8 %

10.6.2024

Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotuksille ei osoiteta toimialakohtaista raamia, mutta talousarvioehdotusten yhteensovitus tehdään kaupunkitasoisen kokonaisraamin puitteissa. Toimintamenojen kasvua kohdennetaan erityisesti peruspalveluihin, joissa väestönkasvu suorimmin lisää kustannuksia. Yhteensovitusvaiheessa priorisoidaan em. peruspalvelujen tarpeet.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan talousarvioehdotuksissa huomioidaan kaupunkistrategian kirjaus, että väestönkasvun osalta kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalveluiden väestönkasvua kuvaavana parametrina käytetään ikäryhmäkohtaista kasvua.

Alustavien väestönkasvuarvioiden mukaan kaupunkistrategian tavoitteen laskennassa käytettävä väestönkasvuprosentti on 1,2 vuodelle 2025, 1,20 vuodelle 2026 ja 1,10 vuodelle 2027.

Valtiovarainministeriön kevään ennusteen mukaan toimintamenojen kustannustason muutoksen määrittelevä peruspalvelujen hintaindeksin kasvu olisi 3,1 prosenttia vuonna 2025, 3,4 prosenttia vuonna 2026 ja 3,2 prosenttia vuonna 2027.

Vuoden 2025 talousarvion menojen kokonaistaso tarkistetaan talousarviovalmistelun edetessä vastaamaan tuoreimpia ennusteita kustannustason (peruspalvelujen hintaindeksi) ja väestönkasvun muutoksesta.

Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotuksien tulee perustua laskelmiin, joista ilmenevät väestönkasvun ja toimintaympäristön muutosten vaikutukset asiakas- ja suoritämääriin erityisesti palveluissa, joiden kustannuksiin väestönkasvu suorimmin vaikuttaa. Laskelmista tulee ilmetä myös kustannustason muutoksien vaikutus. Toimialojen laskelmien perusteella mm. mahdollistetaan talousarvion yhteensovitusvaiheessa määrärahojen kohdentaminen.

Lauta- ja johtokuntien tulee talousarvioehdotuksissaan kiinnittää huomiota tulojen kerryttämiseen suhteessa menojen kasvuun.

Lauta- ja johtokuntien tulee sisällyttää talousarvioehdotukseen palvelukustannukset, jotka sisältävät palvelujen kokonaiskustannukset, palvelujen suoritteet ja yksikkökustannukset sekä niiden kehityksen pidemmällä aikasarjalla. Palvelukustannusten laskennasta on annettu tarkempi ohjeistus vuoden 2025 talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2025–2027 teknisissä valmisteluohjeissa.

Vuoden 2025 raamin tulos- ja rahoituslaskelman ohessa on esitetty tulos- ja rahoituslaskelma-arviot myös vuosille 2026–2027.

10.6.2024

Verorahoitus

Tulos- ja rahoituslaskelmassa esitetyt verotuloarviot perustuvat valtiovarainministeriön kevään 2024 arvioihin taloustilanteen kehityksestä.

Kunnallisverotulojen ennuste vuodelle 2025 on 1 080 miljoonaa, yhteisöverotulojen 435 miljoonaa euroa, kiinteistöverotulojen 376 miljoonaa euroa ja valtionosuustilitysten ennuste 375 miljoonaa euroa. Edellä mainitut verorahoituksen ennusteet perustuvat Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton laskelmiin (5/2024).

Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat vuosina 2025-2027 hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 68 prosenttia, eläkkeiden noin 24 prosenttia ja muiden tulojen, kuten esimerkiksi päivärahatulojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia. Tulorakenteessa on kuitenkin suuret erot kuntien välillä.

Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttavat yksittäisten kuntien veropohjaan ja siten tulojen muodostumiseen. Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä parannetaan poistamalla ansiotulovähennys ja korottamalla vastaavasti työtulovähennystä.

Veroperustemuutosten aiheuttamat vaikutukset kuntien verotuottoon kompensoidaan nettomääräisesti kunnille. Yhteisöveron osalta kompensoinnit toteutetaan verojärjestelmän sisällä jako-osuutta muuttamalla, sen sijaan ansiotuloveroperusteiden muutosten kompensoinnit toteutetaan valtion talousarvion määrärahamomentin kautta

Yhteisöveron vuoden 2024 lopun tilityskertymien odotetaan heikentyvän selvästi tulevina kuukausina. Oletuksen taustalla on Valtiovarainministeriön viimeisin makroennuste, joka ennustaa selvästi heikompa vuotta yrityksille.

Sotepe-uudistukseen liittyvä siirtolaskenta vaikuttaa edelleen merkittävästi kuntien vuosien 2025 valtionosuuksien suuruuteen. Vuodelle 2024 arvioitu valtionosuuksien taso on 295 miljoonaa euroa. Kasvu vuodesta 2023 johtuu ennen kaikkea sotepe-uudistuksen siirtolaskennan tarkistuksista.

Kuntien valtionosuuksiin tulee vuonna 2025 merkittäviä muutoksia vuoteen 2025 verrattuna useista syistä. Kuntien valtionosuuksien kokonaispotti kasvaa noin 419 miljoonaa euroa 3,34:stä 3,76 miljardiin euroon. Asukasta kohti laskettuna valtionosuudet (ja verotulomenetysten korvaukset) ovat tänä vuonna 603 € ja ensi vuonna 674 € (+71 €).

TE-uudistus tuo lisärahoitusta kaikille kunnille, yhteensä 823 miljoonaa. Myös kustannuksia tulee lisää vähintään lisärahoitusta vastaavasti, ja kevään 2024 arvioiden

10.6.2024

mukaan valtionosuuksien kautta toteutettava uusien tehtävien kustannusten rahoituskompensaatio tulee olemaa alimitoitettu.

Huomattavin valtionosuusrahoitukseen tuleva rakenteellinen muutos TE-uudistuksen ohella tulee verotulomenetysten korvauksiin. Niiden taso putoaa vuoteen 2024 verrattuna 307,5 miljoonaa euroa, noin 37,5 %. Tämä johtuu siitä, että kunnallisveron ansiotulovähennys poistuu ja kunnallisveron kertymä kasvaa. Näin ollen verotulomenetyksiä on vastaavan verran vähemmän tarvetta kompensoida.

Syksyllä 2023 käynnistetyssä valtakunnallisessa valtionosuusuudistuksessa pyritään päivittämään kuntien rahoituksen kokonaisuutta vastaamaan paremmin kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen toteuttamiselle kirjattuna peruslähtökohtana on varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa. Sen rinnalla pyritään huomioimaan erilaistuneen kuntakentän erilaisia tarpeita ja kasvavien kuntien kyky tehdä kasvuinvestointeja.

Valtionosuusuudistuksen voimaantumista tavoitellaan vuoden 2026 alusta. Uudistus on Helsingin kannalta merkittävä riski, sillä uudistukselle asetettuna tavoitteena on toteuttaa uudistus valtiontalouden kannalta kustannusneutraalisti ja toisaalta usean muun kunnan näkökulmasta rahoitusta tulisi leikata isoilta kasvukaupungeilta.

Valtiovarainministeriön sekä Kuntaliiton arviot taloussuunnitelmakauden 2025-2027 verotilityksistä tarkentuvat elo-syyskuun aikana ja tarkentuneita arvioita käytetään talousarvioehdotuksen valmistelussa.

Investoinnit

Kaupunkistrategian mukaisesti kaupungin kokonaisinvestoinnit mitoitetaan strategiakaudella rahoituksellisesti kestäväälle tasolle toiminnan ja investointien rahavirran sekä lainakannan kasvun näkökulmasta. Toiminnan ja investointien rahavirta voi olla alijäämäinen valtuustokauden aikana yhteensä enintään julkisen talouden suunnitelmassa ja kuntatalousohjelmassa paikallishallinnolle asetetun alijäämätaavoitteen verran (-0,5 % BKT:sta). Alijäämärajoitetta laskettaessa on huomioitu HKL-liikelaituksen yhtiöittämisestä johtuvat joukkoliikenneinvestointeihin kohdistuvat kaupungin takausvastuut (osa HKL:n investoinneista siirtyi 1.2.2022 lukien yhtiölle).

Vuoden 2022 talousarvion yhteydessä on linjattu, että strategiakauden edetessä rahavirran ja rahavirtasäännön toteutumista seurataan kaksi kertaa vuodessa talousarvioiden ja tilinpäätösten hyväksymisen yhteydessä. Siten investointiohjelmasta voidaan joutua sopeuttamaan myöhemmin. Vuoden 2025 investoinnit tulee suunnitella enintään kaupunkistrategian mukaisen alijäämärajoitteen mahdollistamaan tasoon. Seuraavat vuodet 10-vuotisesta investointiohjelmasta tulee talousarvioehdotuksissa laatia talousarvion 2024 taloussuunnitelman mukaisiin kokonaisinvestointi-

10.6.2024

tasoihin. Kaupungin vuosikatteen arvioitu kehittyminen ja kaupungin suunnitellut investointiohjelman ulkopuoliset ja taloudellisia vastuita kasvattavat vuokra- ja yhtiöiden toimesta toteutettavat hankkeet huomioiden investointitasoja ei ole mahdollista nostaa vuoden 2024 talousarvion yhteydessä hyväksytyistä tasoista.

Raamin 2025 toiminnan ja investointien rahavirta on alijäämärajoitteen mukainen (yhteensä vuosina 2022 – 2025).

Alijäämärajoite	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	E1 2024	Raami 2025	TS 2026	TS 2027
Joukkoliikenneinvestoinneilla korjattu toiminnan ja investointien rahavirta = alijäämä	-9	-90	-113	-109	-531	-404*	-312	-321
Suurin sallittu alijäämä			-275	-285	-294	-303	-312	-321
Erotus			162	176	-237	-101	0	0
Kumulatiivisesti				0				

*	
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 344 M€
Palvelukorvaukseen sisältyvät	
Kaupunkiliikenne oy investoinnit	-60 M€
	-404 M€

Investointien ohjelmoinnissa hankkeiden toteutukseen liittyvät epävarmuudet tulee huomioida hankkeiden priorisoinnissa ja aikataulutuksissa. Talousarvioehdotuksiin sisältyvää investointiohjelmaa laadittaessa on priorisoitava lakisääteisten palvelutarpeiden ja kokonaistaloudellisen omaisuuden hallinnan hankkeita sekä asuntotuotantotavoitteen (8 000 asuntoa) ja kaupunkiuudistuksen toteuttamista edistäviä hankkeita. Hankkeet tulee ohjelmoida toteutettavaksi oikea-aikaisesti siten, että kaupungin eri tavoitteiden tasapainoinen toteuttaminen on mahdollista.

Kokonaistaloudellisuuden priorisoinnissa erityisen vahva rooli tulee olla investoinneilla tai investointien osakokonaisuuksilla, jotka vähentävät päästöjä, joiden takaisinmaksuaika on lyhyt, ja joiden voidaan osoittaa tuottavan säästöjä tai lisäävän kustannustehokkuutta suhteessa nykytilanteeseen tai tarjolla oleviin vaihtoehtoihin. Investointeja tulee ohjata kokonaisuutena, varmistaen että ohjelmoinnissa priorisoidaan edellä mainittuja lakisääteisten palvelutarpeiden ja kokonaistaloudellisen omaisuuden hallinnan hankkeita sekä asuntotuotantotavoitteen ja kaupunkiuudistuksen toteuttamista edistäviä hankkeita. Kaikkien investointien suunnittelussa ja aikataulutuksessa tulee huolehtia siitä, että kaupunkistrategiassa määriteltyä alijäämätavoitetta ei ylitetä.

10.6.2024

Kaupunkistrategian keskeisenä tavoitteena on, että kaupungin investointeja ohjataan kokonaisuutena. Hankkeiden kustannustason nousu edellyttää rakentamishojelmien ja hankkeiden ohjelmointien uudelleen tarkastelua ja aikataulujen sovittamista investointiraamin mahdollistamiin esitettyihin taloussuunnitelman ja 10-vuotisen investointiohjelman mukaisiin määrärahatasoihin.

Kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön osoitettavat investointimäärärahat on raamissa yhdistetty edellisten vuosien tapaan muiden kuin talonrakennusinvestointien ja irtaimen omaisuuden hankinnan määrärahojen osalta. Tämä mahdollistaa kaupunkiympäristölautakunnalle raamissa osoitettujen investointimäärärahojen kohdentamisen talousarviokohtien välillä kaupungin vastuut ja tavoitteet yhtä talousarviokohtaa laajemmin priorisoiden. Muilta osin investointien talousarvioraami annetaan talousarviokohdittain määriteltynä sitovina tasoina.

Talousarvion investointiosan rakennetta muutetaan irtaimen omaisuuden investointien osalta. Uutena seurattavana kokonaisuutena irtaimen omaisuuden investointeihin aikaisemmin sisältyneet tietokoneohjelmistoinvestoinnit suunnitellaan ja seurataan jatkossa uudella 8 00 tietokoneohjelmistot (aineeton omaisuus) talousarviokohdalla. Tämän asiakirjan liitteessä 2 on esitetty edellä kuvatun talousarviorakenteen muutoksen uudet talousarviokohdat.

Kaupungin investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa mittavia joukkoliikenne ja toimitilainvestointeja tytäryhteisöjen taseisiin, joiden toiminnan kaupunki pääosin rahoittaa. Investoinnit rahoitetaan kaupungin takaamalla lainoilla. Kaupungin takausvastuut kasvoivat vuonna 2023 ja kasvu tulee jatkumaan seuraavina vuosina voimakkaana Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n raidehankkeiden, Varikko-kiinteistöt Oy:n sekä muun muassa Helsingin toimitilat Oy:n koulu- ja hyvinvointikeskushankkeiden toteutuksen edetessä. Yleinen talouskehitys huomioiden kaupungin kokonaisvastuiden (lainakanta, takaukset sekä pitkäaikaiset vuokrasopimukset) tulevaa kehitystä sekä kaupungin rahoitusaseman kestävyyttä tulee arvioida huolellisesti vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä sekä suurten investointihankkeiden käynnistämisestä ja ajoituksesta päätettäessä.

Seuraavan valtuustokauden strategian taloustavoitteiden valmistelun yhteydessä kaupungin kokonaistalouden kannalta kestävää investointien tasoa on arvioitava kaupungin omien investointien sekä kaupunkikonsernin yhteisöjen kautta tehtävien kaupungin palveluinvestointien sekä vuokrahankkeiden osalta.

10.6.2024

Kunta-Helsingin vuoden 2025 talousarvioehdotuksen raamin pohjana oleva tulos- ja rahoituslaskelma 2025-2027

Kunta-Helsingin tuloslaskelma

Miljoonaa euroa	TP 2023	TA 2024	E1 2024	Raami 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	1 309	1 336	1 352	1 420	1 459	1 499
Toimintamenot	-2 894	-3 005	-3 088	-3 224	- 3 357	-3 484
Toimintakate	-1 585	-1 669	-1 736	-1 804	-1 898	-1 985
Verotulot	2 038	1 842	1 840	1 891	1 962	2 068
Valtionosuudet	200	261	295	375	416	436
Rahoitustuotot ja -kulut	161	151	130	140	135	134
Vuosikate	815	585	529	602	616	653
Poistot ja arvonalennukset	-365	-373	-370	-380	-387	-397
Satunnaiset erät	-13					
Tilikauden tulos	437	212	159	222	229	256
Varausten ja rahastojen muutos	1	-1	-2	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	438	212	157	222	229	256

Kunta-Helsingin rahoituslaskelma

Miljoonaa euroa		TP 2023	TA 2024	E1 2024	Raami 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta	Vuosikate	815	585	529	602	616	653
	Satunnaiset erät	-13					
	Tulorahoituksen korjauserät	-18	-93	-68	-74	-73	-73
Investointien rahavirta	Investointimenot	-849	-1 042	-982	-968	-1 075	-1 135
	Rahoitusosuudet investointimenoihin	23	14	14	20	20	20
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	66	99	65	76	76	76
Toiminnan ja investointien rahavirta		23	-438	-442	-344	-436	-459
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset	Antolainasaamisten lisäykset	-35	-93	-152	-73	-73	-73
	Antolainasaamisten vähennykset	90	92	92	90	87	87
Lainakannan muutokset	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1	250	250	290	360	360
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-47	-58	-58	-67	-77	-77
	Lyhytaikaisten lainojen muutos	-60					
	Oman pääoman muutokset	-1					
	Muut maksuvalmiuden muutokset	-239	24	26	20	17	17
Rahoituksen rahavirta		-290	215	158	259	315	315
Vaikutus maksuvalmiuteen		-267	-224	-284	-85	-121	-144

10.6.2024

Lainakanta

	TP 2023	TA 2024	Raami 2025	Arvio 2026	Arvio 2027
Lainakannan lisäys (1 000 €)		192 247	223 047	283 047	283 047
Lainakanta 31.12 (1 000 €)	906 000	1 098 247	1 321 294	1 604 341	1 887 388
Asukasmäärä		683 165	691 391	699 624	707 424
Lainakanta €/asukas	1 342	1 608	1 911	2 293	2 668

Edellä kuvatun suunnitelmakauden 2023–2027 mukaan kaupungin lainakanta kasvaisi yhteensä lähes miljardilla eurolla neljän vuoden aikana. Tämä tarkoittaisi lainakannan merkittävää kasvua vuoden 2023 lopun tasosta.

10.6.2024

Kunta-Helsingin investointiraami

INVESTOINTIOSA		TP 2023	TA2024	Raami 2025	Raami 2026	Raami 2027
		1000 EUR	1000 EUR	1000 EUR	1000 EUR	1000 EUR
8 Investointiosa	Tulot	67 517	25 750	29 250	29 250	29 250
	Menot	810 298	966 203	883 500	1 002 910	1 025 050
8 00 Tietokoneohjelmistot*	Menot			34 700	31 400	29 100
80001 Keskushallinto*	Menot			24 700	23 800	21 500
80002 Kasvatus- ja koulutustoimiala*	Menot			5 000	4 500	4 500
80003 Kaupunkiympäristötoimiala*	Menot			3 000	1 600	1 600
80004 Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimiala*	Menot			2 000	1 500	1 500
8 01 Kiinteä omaisuus	Tulot	1 153	4 250	4 250	4 250	4 250
	Menot	45 520	59 400			
8 03 Kadut ja liikenneväylät, Kyll:n käytettäväksi	Menot	91 181	98 000			
8 04 Puistot ja liikunta-alueet, Kyll:n käytettäväksi	Menot	40 526	37 100	**297 000	**360 100	**331 900
8 09 Kaupunkiuudistus, Kyll:n käytettäväksi	Menot	10 525	15 900			
8 10 Suuret liikennehankkeet	Menot	144 224	93 000			
8 02 Rakennukset, Kyll:n käytettäväksi	Menot	289 210	391 040	350 400	351 330	394 290
8 05 Irtaimen omaisuuden perushankinta*	Menot	57 367	93 263	39 800	40 980	39 960
80501 Keskushallinto*	Menot	15 271	32 968	200	200	200
80502 Kasvatus- ja koulutustoimiala*	Menot	28 747	44 278	36 000	33 500	33 500
80503 Kaupunkiympäristötoimiala*	Menot	6 242	6 887	150	100	100
80504 Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimiala*	Menot	7 107	9 130	5 700	6 000	5 800
8 06 Arvopaperit	Menot	40 461	50 000	16 000	11 000	11 000
8 07 Muu pääomatalous	Tulot	42 930	21 500	25 000	25 000	25 000
	Menot	110	1 000	1 000	1 000	1 000
8 07 50 Valtionosuudet ja avustukset	Tulot	23 434	13 400	20 000	20 000	20 000
8 07 51 Rakennusten ja osakkeiden myyntitulot	Tulot	16 776	8 000	5 000	5 000	5 000
8 08 Projektialueiden infrarakentaminen, Khn käytettäväksi	Menot	91 174	127 500	144 600	207 100	217 800
<i>Liikelaitokset, investoinnit</i>	<i>Menot</i>	36 191	74 022	82 070	69 511	107 540
<i>Rahastot</i>	<i>Menot</i>	2 688	2 156	2 156	2 156	2 156
Kaupungin kokonaisinvestoinnit (PL8+liikelaitos inv.+rahastot)	Menot	849 177	1 042 381	967 726	1 074 577	1 134 746
* Uusi ta-kohta		** sisältää kohdat 8 01, 8 03, 8 04, 8 09 ja 8 10				

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan valtion rahoitus 2025–2027 ja talousarvioehdotus

Laki (sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen Uudella- maalla 20 §) velvoittaa Helsingin kaupungin eriyttämään sosiaali- ja pelastustoimen talouden muusta kaupungin taloudesta. Talousarviossa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (Sotepe) esitetään erillisenä osana, jolla on omat käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosat. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan määrärahat perustuvat valtion rahoitukseen.

10.6.2024

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan rahoitus muodostuu valtiolta saatavasta yleiskatteellisesta rahoituksesta sekä asiakasmaksutuloista ja muista toimintatuotoista, joilla rahoitetaan käyttötalouden menot, irtaimen omaisuuden hankinnat, poistot sekä sosiaalisen luototuksen lainanannon lisäykset. Kaupunki rahoittaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen käyttöön rakennettavat pitkäaikaiset investoinnit, joiden vuokrat sisällytetään toimialan käyttötalouden menoihin. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen järjestämisvastuulla olevien palveluiden palvelutason toimiala määrittelee lakiin perustuen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvioehdotus on laadittava niin, että vuosikate kattaa poistot. Toiminnan ja investointien rahavirta ei voi olla negatiivinen. Lisäksi on huomioitava lainsäädännön säädökset kertyneen alijäämän kattamisesta: ”*Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään talousarviovuotta seuraavan toisen vuoden päättyessä. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä*”. Vuonna 2024 kertynyt mahdollinen alijäämä tulee kattaa vuoden 2027 loppuun mennessä ja tämä tulee huomioida vuoden 2025 talousarvioehdotuksen ja vuosien 2026–2027 taloussuunnitelmaehdotuksen laadinnassa.

Talousarvioehdotuksen laadinnassa on huomioitava, että:

- Rahoitustuloihin kirjattavat korkotulot on arvioitava yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston rahoitus -yksikön kanssa
- Poistot tulee arvioida perustuen vuoden 2023 toteumaan sekä vuosina 2024 ja 2025 toteutettaviin irtaimen investointeihin
- Antolainauksen muutokset (lisäykset, vähennykset, korkotulot) sosiaalisessa luototuksessa tulee arvioida vuoden 2023 toteuman ja vuoden 2024 ennustetun toteuman perusteella mahdollisimman realistisesti
- Lainsäädäntöön kirjatun talouden tasapainon saavuttamiseksi sekä vastuullisen taloudenpidon toteuttamiseksi tulee aktiivisesti edistää sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan hyväksymän muutosohjelman toteuttamista

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on talousarviossa yksi valtuustoon nähden sitova nettobudjetoitu talousarviokohta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala sekä kaksi alakohtaa: sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut sekä HUS-yhtymä. Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan tulee päättää talousarvioehdotuksesta viimeistään 10.9.2024.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan valtion rahoituksen näkymä

10.6.2024

Valtiovarainministeriö on julkaissut hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelman 29.4.2024. Laskelma tulee valtion talousarviovalmistelun myötä. Hyvinvointialueiden vuoden 2025 budjetoinnissa käytettävät rahoituslaskelmat vuoden 2025 osalta julkaistaan VM:n toimesta tämänhetkisten tietojen perusteella syksyllä 2024.

Kevään 2024 tilanteessa käytettävissä olevien laskelmien perusteella Helsingin saama valtionrahoitus vuonna 2025 on 2 956,9 miljoonaa euroa ja kasvua vuodesta 2024 vuoteen 2025 on 257 miljoonaa euroa, joka vastaa 9,5 % kasvua. Kasvusta vuoden 2023 hyvinvointialueiden tilinpäätöksiin perustuvaa jälkikäteistarkastusta on 157 miljoonaa euroa ja loppu koostuu laskennallisen rahoituksen kasvusta. Ilman jälkikäteistarkistusta Helsingin saama rahoitus olisi kasvanut 100 miljoonaa euroa eli 3,7 %.

	TP2023	Valtion rahoitus 2024	Valtion rahoitus 2025	Valtion rahoitus 2026	Valtion rahoitus 2027
Rahoitus M€	2 601	2 699,7	2 957	3 008	3 035
Kasvu M€		98,7	257	51	27
Rahoituksen kasvu (%)		3,8 %	9,5 %	1,7 %	0,9 %

Valtiovarainministeriö julkaisi hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat 29.4.2024. Koko maassa hyvinvointialueiden rahoitus on vuonna 2025 laskemien mukaan 26,2 miljardia euroa. Koko maan tasolla asukaskohtainen rahoitus on keskimäärin 4 692 euroa. Helsingin saaman rahoitus on viidenneksi alhaisin, 4 384 €/asukas.

Hyvinvointialueiden vuoden 2025 rahoitukseen tehtiin lainsäädännön mukainen vuoden 2023 toteutuneisiin kustannuksiin perustuva jälkikäteistarkistus. Koko maan tasolla jälkikäteistarkistus kasvatti hyvinvointialueiden rahoitusta 1,5 miljardia euroa. Jälkikäteistarkistus kohdennetaan alueille laskennallisen rahoituksen jakautumisen suhteissa. Rahoitukseen vaikuttavat jälkikäteistarkistuksen lisäksi tehtävämuutokset sekä hyvinvointialueindeksin muutokset. Kehysriihessä tehty hyvinvointialueiden tehtävämuutokset vähensivät rahoitusta lokakuun 2023 laskelmiin verrattuna 336 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueindeksi on laskenut lokakuuhun 2023 verrattuna 2,91:stä 2,72:een. Hyvinvointialueindeksin muutos aiheutuu kuluttajahintaindeksin ja sotu-maksujen alenemisesta.

Helsingin saamasta rahoituksen kasvusta 157 miljoonaa on jälkikäteistarkistukseen perustuvaa. Rahoituksen kasvuun on vaikuttanut lisäksi asukasluvun kasvu sekä sosiaali- ja terveystalouden palvelutarvekertoimen muutokset.

HUS TAE2025 raami

Kaupunginhallitus käsittelee HUS-raamia yhtymäkokousohjeistuksen yhteydessä 3.6.2024

10.6.2024

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tuloslaskelma 2023-2025

<i>Miljoonaa euroa</i>	TP 2023	TA 2024	Raami 2025
Toimintatuotot	231	200	242
Toimintamenot	-2 800	-2 891	- 3 131
Toimintakate	-2 569	- 2 691	- 2 889
Valtionrahoitus	2 601	2 700	2 957
Rahoitustuotot ja -kulut	8	3	4
Vuosikate	40	12	72
Poistot ja arvonalennukset	-11	-16	-12
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	29	-4,5	60
Varausten ja rahastojen muutos			
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	29	-4,5	60

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan rahoituslaskelma 2023-2025

<i>Miljoonaa euroa</i>		TP 2023	TA 2024	Raami 2025
Toiminnan rahavirta	Vuosikate	40	12	72
	Satunnaiset erät			
	Tulorahoituksen korjauserät	40		
Investointien rahavirta	Investointimenot	-12,6	-9,7	-5,8
	Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,3		
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			
Toiminnan ja investointien rahavirta		68	1,8	66,2
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset	Antolainasaamisten lisäykset	-0,63	-0,4	-0,4
	Antolainasaamisten vähennykset	0,09	0,03	0,03
Lainakannan muutokset	Pitkäaikaisten lainojen lisäys			
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys			
	Lyhytaikaisten lainojen muutos			
	Oman pääoman muutokset	1,4		
	Muut maksuvalmiuden muutokset	-69		
Rahoituksen rahavirta		-68	-0,37	-0,37
Vaikutus maksuvalmiuteen		0	1,43	65,8

10.6.2024

Talouden eriyttämiseen liittyvät yhteistyösopimukset

Talouden eriyttämisveloitteen vuoksi kaikista Kunta-Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle tuottamista palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä tulee laatia yhteistyösopimus. Samoin on laadittava yhteistyösopimus kaikista sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kaupungille tuottamista palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä. Palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä laskutetaan tehtyyn yhteistyösopimukseen perustuen. Tehtyjen yhteistyösopimusten päivitystarpeet tulee kartoittaa vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä. Yhteistyösopimukset on laadittu seuraavista palveluista/toiminnoista:

Sopimus	Osapuolet
Kaupunginkanslian ja sosiaali- terveys- ja pelastustoimialan välinen palvelusopimus hallinnon palveluista	Kanslia ja Sotepe
Kehitysvammaisten lasten ap-, ip- ja loma-ajan toimintaa koskeva yhteistyösopimus	Kasko ja Sotepe
Yhteistyösopimus kotoutumisen edistämisen palvelujen tuottamisesta kaupunginkanslialle	Kanslia ja Sotepe
Yhteistyösopimus opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologitoiminnan toteuttamisesta osana sosiaali- ja terveystoimialan järjestämisvastuulla olevia palveluja	Kasko ja Sotepe
Yhteistyöasiakirja koskien väestönsuojia	Kymp ja Sotepe
Yhteistyöasiakirja Helsingin sotepen työtoiminnan toteuttamisesta osana sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan järjestämisvastuulla olevia palveluja	Kymp, Kuva ja sotepe
Yhteistyösopimus asumisneuvonnan toteuttamisesta	Kanslia ja Sotepe
Yhteistyösopimus hautausjärjestelyjen tuottamisesta Kunta-Helsingille	Kanslia ja Sotepe
Yhteistyösopimus väestönsuojeluun liittyvien varautumisen tehtävien tuottamisesta Kunta-Helsingille	Kanslia ja Sotepe

Koska sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala sekä Kunta-Helsinki ovat kumpikin osia samasta oikeushenkilöstä, Helsingin kaupungista, yhteistyösopimukset eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan sopimuksia eikä sopimukset anna osapuolille täytäntöönpanokelpoisia oikeuksia toisiinsa nähden. Kyse on osapuolten välisistä yhteistyösopimuksista, joita ne toteuttavat hyvän yhteistyön ja keskinäisen lojaliteetin hengessä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan ja Kunta-Helsingin järjestämisvastuu palvelujen ja toimintojen osalta on täsmentynyt vielä vuoden 2024 aikana. Pelastuskoulu on Kunta-Helsingin toimintaa. Sisäministeriö on myöntänyt Pelastuskoulu-toimintaan

10.6.2024

valtionavustuksen vuodelle 2024. Kaupungin edunvalvontatavoitteena on saada Pelastuskoululle pysyvä rahoitus. Väestönsuojelun vastuita sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan ja Kunta-Helsingin välillä käsitellään kansliapäällikön 21.3.2024 nimittämissä työryhmässä, jonka esityksen määräaika on 31.12.2024.

Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan (20.6.2023) on kirjattu, että kuntouttava työtoiminta palautettaisiin kuntien järjestämisvastuulle sekä lisäksi, että sosiaalista luotusta vahvistetaan ja siirretään Kelan hoidettavaksi. Näiden valmistelu ei toistaiseksi ole edennyt.

Kunta-Helsingin osalta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta siirtyvien tehtävien menot ja määrärahatarpeet huomioidaan vuonna 2024 teknisinä ylityksinä ja vuoden 2025 talousarviovalmistelussa raamin ulkopuolisina erinä.

Kevääseen 2024 mennessä tunnistetut Kunta-Helsingin rahoitusvastuulla olevat toiminnot ovat:

- Väestönsuojelu
- Pelastuskoulu

Sotepe-toimialaa koskevat kaupunkitasoiset erillislinjaukset

Helsinki on yksi kaupunki, vaikka sosiaali-, terveys- pelastuspalvelujen rahoitus tulee valtiolta ja lainsäädännössä on talouden eriyttämisvelvoite. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tulee noudattaa kaupunkiyhteisiä päätöksiä ja linjauksia koskien esimerkiksi liikelaitosten käyttöä, kaupunkiyhteisiä tietojärjestelmiä ja -alustoja, valmiutta sekä tilojen käyttöä. Toimialalla on edustus kaupunkiyhteisissä toimivaltaisissa työryhmissä ja näissä mahdollista tuoda esille toimialaspesifisiä näkökantoja.

Lisäksi raamin ja laatimisohjeiden 2025 kaupunkitasoiset linjaukset velvoittavat myös sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa.

Sotepe-toimialaa koskevat linjaukset luvussa ”Linjauksia vuoden 2025 talousarvioehdotusten valmisteluun”:

- Kertapalkitseminen
- Työmatkaetu
- Liikunta- ja kulttuurietu
- Palkkakehitysohjelma
- Työterveyshuollon kustannusten budjetointi
- Työkyvyttömyyseläkemaksut
- Osatyökykyisten määräraha
- Henkilöstön saatavuus / vieraskieliset työntekijät
- Työsuhdeasunnot

10.6.2024

- Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus
- Valmiuslain mukainen kunnan varautumisen budjetointi
- Investointimenojen kirjaustapojen tarkentaminen

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kaupungilta vuokraamiin tiloihin on vuoden 2024 alusta sovellettu kaupunginhallituksen 3.10.2022 päättämää uutta vuokramallia. Kaupunkiympäristön toimialan ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan välisten vuokrasopimusten vuokrankorotusmalleja sovelletaan vuosittaisissa vuokrankorotuksissa.

Osana sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvioehdotusta 2025 on esitettävä valtion ohjeistuksen mukainen esitys vuosien 2026–2029 investointisuunnitelmaksi. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala vastaa investointisuunnitelman valmistelusta yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa vuoden 2024 talousarvioon sisällytetyn mallin mukaisesti. Kaupunginkanslian talouden ohjaus -yksikkö tukee tässä tarvittaessa. Investointisuunnitelmaesitykseen on sisällytettävä tiedot investoinneista ja investointeja vastaavista sopimuksista erikseen sosiaali- ja terveydenhuollosta ja pelastustoimesta. Investointeja vastaavia sopimuksia ovat esimerkiksi pitkäaikaiset vuokrasopimukset sekä sitoumukset useampaa vuotta koskeviin sopimuksiin, esimerkkinä tietojärjestelmähankkeet. Suunnitelmassa tulee esittää myös omaisuuden luovutukset.

Investointisuunnitelmaa koskeva esitys toimitetaan kaupunginkansliasta talousarvion vahvistamisen jälkeen valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä.

10.6.2024

Linjauksia vuoden 2025 talousarvioehdotusten valmisteluun

Kaupunkiyhteiset talousarviotavoitteet

Vuoden 2025 kaupunkiyhteiset, kaupungin johtoryhmässä päätetyt segregaaation ehkäisemisen tavoitteet ovat:

- Väestöryhmien väliset positiiviset kohtaamiset lisääntyvät kaupunkiuudistusalueilla
- Erot nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuudennäkymissä eri väestöryhmien välillä vähenevät
- Talousarviomäärärahoja kohdennetaan uudelleen tarveperusteisesti em. tavoitteiden toteuttamiseksi

Tavoitteet ovat kaikille yhteiset ja niille kansliassa ja toimialoilla asetettavat erilaiset mittarit ja toimenpiteet edistävät tavoitteen toteuttamista.

Lisäksi vuoden 2025 talousarvion kaupunkiyhteiseksi työllisyyden edistämisen tavoitteeksi lisätään:

- Edistämme kaupunkilaisten työkykyä ja työllistymistä kaikissa elämänvaiheissa
- Mittari: Helsinkiläisten työllisyysaste nousee +5 %- yksikköä korkeammaksi kuin valtakunnallinen työllisyysaste vuoteen 2030 mennessä

Tavoite on kaikille yhteinen ja sille kansliassa ja toimialoilla asetettavat erilaiset mittarit ja toimenpiteet edistävät tavoitteen toteuttamista.

Kertapalkitseminen

Kertapalkitsemisen peruskiintiöön varataan Kunta-Helsingin toimialojen, virastojen ja liikelaitosten talousarvioehdotuksissa määräraha, joka on suuruudeltaan 1,5 % henkilöstön tulosbudjetin säännöllisen työajan palkkasummasta. Tämän lisäksi kertapalkitsemiseen voidaan kohdistaa lisää rahaa tilinpäätöskirjanpidon umpeutumisen jälkeen enintään 1,0 %, mikäli toimintamenot ja erikseen määritetty rahoitusehto sen mahdollistavat. Kokonaisuudessaan vuoden kertapalkitseminen voi olla enintään 2,5 prosenttia toimialan tulosbudjetin säännöllisen työajan palkkasummasta.

Sotepe-toimiala voi talousarvioehdotuksessaan poiketa edellä mainitusta Kunta-Helsingin jaosta kuitenkin siten, että kokonaisuudessaan vuoden kertapalkitseminen voi olla enintään 2,5 prosenttia toimialan tulosbudjetin säännöllisen työajan palkkasummasta.

10.6.2024

Palkkasummapohjaan huomioidaan vain palkkasumma, joka maksetaan organisaation oman henkilöstön palkkoina. Kertapalkkioihin käytettävän rahamäärän kasvattaminen on sidottu toimialakohtaisiin rahoitusehtoihin. Liikelaitoksissa rahoitusehto voi toteutua talousarvion ja tulosbudjetin mukaisen liikeylijäämätavoitteen erikseen määritellyn ylitystason ylittämistä. Liikeylijäämätavoitteen lisäksi liikelaitoksissa otetaan huomioon myös muut talousarvion ja tulosbudjetin tuottavuustavoitteet.

Työmatkaetu

Työmatkaetu 300 €/hlö budjetoidaan toimialoittain. Kustannukset lasketaan koko henkilöstömäärällä. Edun lisäksi budjetoidaan 1,95 %:n suuruinen palvelumaksu.

Liikunta- ja kulttuurietu

Liikunta- ja kulttuurietu 200 €/työntekijä budjetoidaan toimialoittain. Kustannukset lasketaan koko henkilöstömäärälle. Etu on jatkossa pysyväisluontoinen. Edun lisäksi budjetoidaan 1,95 %:n suuruinen palvelumaksu.

Lounasetu

Lounasetua voidaan antaa kunkin kuukauden työpäivien mukaan tai keskimääräisten työpäivien mukaan. Keskimääräinen työpäivien määrä kuukaudessa on 21 päivää. Lounasedun arvo on maksimissaan 13,50€/hlö/työpäivä (vuonna 2024), josta työnantajan subventio on maksimissaan 25% lounasedun arvosta, työntekijän maksaessa lounaasta vähintään 8,50€ (vuonna 2024). Lounasedun arvo määräytyy vuosittain verottajan päätöksen mukaisesti (päätökset seuraavalle vuodelle tulevat yleensä kuluvan vuoden marraskuun lopussa).

Lounasetu budjetoidaan toimialoittain per henkilö/työpäivä. Edun lisäksi budjetoidaan 0,55 %:n suuruinen palvelumaksu.

Esimerkiksi 15 500 henkilön lounasetu kuukausitasolla:

$15\,500 \times 21 \times 13,50\text{€} = 4\,394\,250\text{€}$, josta palvelumaksu on 0,55% = 24 168,38€ ja työnantajan subventiokulu enintään 25% (1 098 562,50€).

Esimerkiksi 1 500 henkilön lounasetu kuukausitasolla:

$1\,500 \times 21 \times 13,50\text{€} = 425\,250\text{€}$, josta palvelumaksu on 0,55% = 2 338,88€ ja työnantajan subventiokulu enintään 25% (106 312,50€).

Valvonta- ja laitosateriat budjetoidaan vastaavalla tavalla. Eväsraha budjetoidaan aikaisemman mukaisesti.

10.6.2024

Palkkakehitysohjelma

Palkkakehitysohjelman valmistellaan myös talousarvioehdotukseen 2025. Palkkakehitysohjelma budjetoidaan Kunta-Helsingin osalta keskitetysti. Sotepe-toimiala budjetoi oman palkkakehitysohjelmansa. Palkkakehitysohjelman tarkoituksena on helpottaa työvoiman saatavuutta aloilla, joilla on suurin henkilöstöpula.

Työterveyshuollon kustannusten budjetointi

Helsingin työterveyshuollon laatukilpailutus eteni päätöksenteossa kesäkuussa 2022 ja hankintailmoitus julkaistiin syyskuussa 2022. Uusi markkinavuoropuhelu käynnistettiin maaliskuussa 2023 ja laatukilpailutuksen kilpailutuksen voitti Mehiläinen Oy. Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten talousarvioehdotukseen 2025 budjetoiva työntekijäkohtainen kustannusarviovaraus on ilmoitettu TA-tietopohjassa (Teams).

Työkykyjohtamisen muutokset

Työkyvyttömyyseläkemaksut

Työkyvyttömyyskustannusten näkyvyyttä on lisätty vuodesta 2024 alkaen kohdentamalla työkyvyttömyyseläkemaksuosuuden suoraan toimialoille ja liikelaitoksille aiheuttamisperusteen mukaisesti. Sotepen työkyvyttömyysmaksut budjetoidaan uutena vakuutuksena keskimääräisen %:n mukaan. Samoin virastot ja pienet liikelaitokset tulevat saamaan keskimääräisen prosentin työkyvyttömyyskustannusten budjetoimiseen. Kunta-Helsingin työkykyriskivastuun alaiset lakkautetut organisaatiot (mm. vuonna 2024 HKL) budjetoidaan keskitettyihin henkilöstömenoihin (TA-kohta 15002).

Keva on tuottanut budjetointia varten arvion vuoden 2025 työkyvyttömyyseläkekustannuksista, joka perustuu vuoden 2023 palkkasummaan ja työkyvyttömyysriskeihin. Kanslian Henkilöstöosasto tuottaa Kevan arvion pohjalta ohjeen budjetoitavista summista vuodelle 2025 (summat tarkentuvat vielä syksyllä 2024 keskimääräisen tk-maksuprosentin vahvistuessa) TA-tietopohjaan (Teams).

Työkyvyttömyyseläkekustannus tarkentuu vuoden 2025 aikana ko. vuoden palkkasumman vaikutuksesta. Työkyvyttömyysmaksut tasataan Talpan toimesta muistiolla neljännesvuosittain toimiala-/liikelaitostasoisesti. Talpa laskee Kevasta saadun toimialakohtaisen prosentin avulla ja Sarastiaan kirjautuneiden toteutuneiden ansioiden pohjalta todellisen toimialakohtaisen työkyvyttömyysmaksun osuuden. Toteutunutta toimialakohtaista maksua verrataan Sarastian keskiarvoprosentilla laskettuihin

10.6.2024

kustannuksiin ja muistiolla tehdään tarvittava euromääräinen korjaus uudelle avatulle tilille.

Osatyökykyisten määräraha

Helsingin kaupunki vahvistaa työkykyjohtamistaan strategiakauden 2022-2025 aikana. Yhtenä toimenpiteenä halutaan tukea osatyökykyisten henkilöiden mahdollisuuksia työskennellä työrajoitteensa mukaisesti. Helsingin kaupungin nykyiset rakenteet ja rahoitusmallit eivät mahdollista riittävällä tavalla osatyökykyisten työllistämistä perushenkilöstömitoituksen lisäksi muokatuissa työtehtävissä. Osatyökykyisten työmahdollisuuksia halutaan lisätä varhaisessa vaiheessa, jotta voidaan välttää täysi työkyvyttömyys. Tätä varten muodostetaan rahoitusmalli ”osatyökykyisten määräraha”, jota toimialat voivat käyttää uusien osa-aikaisten tai osatyökykyisten ratkaisujen löytämiseen.

Kanslian Henkilöstöosasto laatii vuosittain ohjeen budjetoitavasta osatyökykyisten määrärahasta, joka perustuu kunkin toimialan ja liikelaitoksen työkyvyttömyysriskiin ja tavoiteltuun osatyökykyratkaisujen määrään. Toimialat ja liikelaitokset huomioivat kulun vuosittaisessa talousarvioehdotuksessaan. Budjetoitavat summat esitetään TA-tietopohjassa (Teams).

Henkilöstön saatavuus / vieraskieliset työntekijät

Monimuotoisuuden lisääminen ja siinä kehittyvän kielitaidon omaavan, vieraskielisen henkilöstön tukeminen on Helsingin kaupungin tärkeimpiä henkilöstön saatavuuden edistämisen toimenpiteitä. Kehittyvän kielitaidon omaavan, vieraskielisten henkilöstön kansalliskielten (suomi/ ruotsi) oppimista ja työyhteisöön integroitumista halutaan tukea. Niin ikään esihenkilöiden osaamista johtaa monikulttuurista työyhteisöä halutaan vahvistaa. Toimialojen tulee arvioida kielikoulutuksen ja työyhteisövalmennuksen tarve ja varautua omissa budjeteissaan rahoittamaan kehittyvän kielitaidon omaavien vieraskielisten työntekijöiden suomen/ ruotsin kielen oppimista 300 €/kielikoulutettava vieraskielinen työntekijä (hinta-arvio sisältää henkilökustannuksen ryhmämuotoiselle kielikurssille osallistumisesta sekä kielitaitotason testauksen). Lisäksi toimialat varautuvat rahoittamaan vieraskielisten työyhteisöön integroitumista sekä esihenkilöiden ja työyhteisöjen kykyä ottaa vastaan eri kulttuuritaustoista tulevia työntekijöitä 2 500 €/koulutettava monikulttuurinen työyhteisö (hinta-arvio sisältää yhden työyhteisölle tarjottavan monikulttuurisuus-työpajan toteutuksen).

Työsuhdeasunnot

Kaupunginhallitus päätti 5.2.2024 luopua asuntojen välivuokraamisesta työsuhdeasunnoiksi ja muuttaa 1.1.2025 lukien palvelusuhdeasuntojen vuokrasopimukset tavallisiksi vuokrasopimuksiksi (HEL 2024-000291). Toimialojen kustannettavaksi

10.6.2024

jää siirtymäaikana edelleen vuokrasubventioita, jotka Kiinteistö Oy Auroranlinna las-
kuttaa toimialakohtaisesti vuosilaskutuksella. Subventiokustannusten suuruudet on
ilmoitettu erikseen tiedoksi toimialoittain.

Ulkomailta rekrytoitaville työntekijöille järjestetään niin sovittaessa työsuhdeasunnot
työnantajan toimesta. Vastaanottava toimiala varautuu budjetissaan maksamaan
kustannukset tähän tarkoitukseen varatuista asunnoista niiden tyhjänä olon ajalta.

Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus

Kaupunginkanslian henkilöstöosastolle budjetoidaan hankkeen käyttömenot kos-
kien kunta-Helsingille kohdistuvia kustannuksia vuosina 2025-2027. Vuodelle 2025
budjetoidaan 5/2024 tilanteen arvion mukaan 1,875 miljoonaa euroa (kunta-Helsingin
osuus), mikä pitää sisällään palvelussuhteessa olevien, hankkeessa projekti-
työtä tekevien palkkakulut keskimääräistetyllä palkalla htv:lla suhteutettuna.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala budjetoి vastaavien toimintojen toteuttami-
seen 0,315 miljoonaa euroa vuodelle 2025.

Edellä kuvatut budjetit kattavat henkilöstöosaston resurssit sekä toimialojen, viras-
tojen ja liikelaitosten nimetyt projektihenkilöt lähinnä seuraavissa rooleissa: projekti-
päällikkö, muutosjohtaminen, prosessi ja rakennekehitys sekä ICT. Toimialojen pl.
sotepe, virastojen ja liikelaitosten ei tarvitse budjetoida hankkeen käyttömenoja

Vanhan mallisen palkkatukirahoituksen kautta tuotetut toiminnot 2025

TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille 1.1.2025 nykyisen voimassa
olevan lainsäädännön mukainen palkkatukirahoitus valtiolta kunnille päättyy. Kunta-
Helsinki ei voi myöntää omille toimialoilleen vanhan mallista palkkatukea. Kunta-
Helsinki voi myöntää edelleen palkkatukea työttömien työllistämiseen Sotepe-toimi-
alalle, yrityksille, yhteisöille ja muille työnantajille.

Kaupungin vakituiset toiminnot, joita on hoidettu pääosin palkkatuetulla henkilo-
söllä, jatkuvat vuonna 2025 edelleen. Kansliassa on käynnistetty selvitys näiden toi-
mintojen tarvitsemasta henkilöstöstä. Tavoitteena on, että palkkatukirahoituksella
hoidetut kaupungin pysyvät tehtävät tullaan täyttämään pääasiassa kaupungin uu-
delleensijoitettavilla työntekijöillä. Pysyvien sekä määräaikaisten tehtävien täyttämi-
sessä noudatetaan kaupungin työntarjoamisen menettelyä. Uudelleensijoittamisen
prosessi toteutetaan työkykyverkoston toimesta. Prosessin koordinoimisesta ohjeis-
taa henkilöstöosasto

Kaupunginkanslian budjetoи vuoden 2025 talousarvioehdotukseensa aikaisemman
mallisten palkkatukityöllistettyjen korvaamisen kanslian tehtävissä asukastaloissa,
digituessa ja ruoka-aputoiminnassa.

10.6.2024

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala budjetoituu vuoden 2025 talousarvioehdotukseensa aikaisemman mallisten palkkatukityöllistettyjen korvaamisen kirjastopalveluiden tehtävissä.

Lisäksi vuoden 2025 osalta Kunta-Helsingin toimialojen ja liikelaitosten tulee varautua kattamaan talousarvioesityksissään:

- Vuosina 2023 ja 2024 palkkatukirahoituksella käynnistyneiden oppisopimus-koulutusten palkkakustannukset täysimääräisesti 1.1.2025 alkaen
- Vuoden 2024 aikana käynnistyneiden palkkatukityöntekijöiden palkkakustannukset 1.1.2025 siltä osin, kuin työsuhde jatkaa vuoden 2025 puolelle

TE-palveluiden budjetointi vuoden 2025 talousarviossa

TE-palvelujen järjestämisvastuu siirtyy Helsingin kaupungille 1.1.2025 alkaen ja palvelujen tuottamista varten on perustettu liikelaitos. TE-palveluja varten varattavat määrärahat budjetoidaan uudelle keskushallintoon avattavalle TA-kohdalle 1 50 06.

Valtiovarainministeriön 4/2024 arvion perusteella Helsingin kaupungin valtionosuusrahoitus kasvaa TE-uudistuksen seurauksena 98,6 miljoonaa euroa. Tämä on kompensatiota valtiolta kunnille siirtyvien TE-palveluiden tehtävistä sekä työttömyysturvan rahoitusvastuun laajentumisesta. Osan TE-palveluista Helsinki on rahoittanut jo ennestään itse. Lisäksi uudelle TA-kohdalle varattavalla määrärahalla hankitaan liikelaitoksen tehtäviin kuuluvat työkäisten kotoutumista edistävät palvelut.

Liikelaitos valmistelee talousarvioehdotuksensa kesällä 2024 sovittavien periaatteiden mukaisesti talousarviokohdalle varattavien määrärahojen puitteissa.

Kotoutumislain mukaisen toiminnan korvaukset ja menojen budjetointi

Helsingin kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä ja kehittämisestä laajenee 1.1.2025 alkaen. Uuden kotoutumislain mukaiset tehtävät on osoitettu osin kunta-Helsingille ja osin Sotepe:lle.

Valtio korvaa kotoutumisesta aiheutuvia kustannuksia kunnille ja hyvinvointialueille. Osa korvauksista sisältyy kunnille myönnettäviin valtionosuuksiin ja osa on laskennallisia, kotoutumislaisissa tarkoitetuista henkilöistä kaikille samansuuruisina maksettavia korvauksia, jotka valtio maksaa suoraan kunta-Helsingille ja Sotepe:lle kyseisten henkilömäärien perusteella. Lisäksi osa korvauksista perustuu kunnille ja hyvinvointialueille aiheutuneisiin erityiskorvattaviin kustannuksiin, joiden haku on keskitetty Sotepeen, joka tilittää kunta-Helsingille kuuluvan osuuden korvauksista kaupungin kassaan.

10.6.2024

Kaupunginkanslia, toimialat ja työllisyyspalveluliikelaitos varaavat talousarvioehdotuksiinsa ennakoituja korvauksia vastaavat määrärahat kotoutumislain mukaisten tehtävien hoitamiseen elinkeino-osaston maahanmuuttoyksikön koordinoiman ohjeistuksen mukaisesti. Kaupunginkanslian tulee huolehtia omassa vuoden 2025 talousarviovalmistelussaan korvausten ohjaamisesta lain ja kaupungin strategian mukaiseen toimintaan ja sen kokonaiskoordinoinnista vuoden 2024 toimintasuunnitelmassa.

HSL-kuntayhtymän maksuosuus

Helsingin kaupungin HSL:n TTS 2025-2027:sta antaman lausunnon tulee olla yhteneväinen raamin lähtökohtiin, jonka mukaisesti kaupungin HSL:lle maksaman kuntasuuden kasvu tulee olla yhteensovittavissa kaupunkitasoiseen kokonaisraamiin 2025 huomioiden myös HSL:n tavoitteet joukkoliikenteen matkustajamääristä.

Valmiuslain mukainen kunnan varautumisen budjetointi

Helsingin kaupunkikonsernin merkittävien riskien arvioinnissa (2023) muutokset kansainvälisessä turvallisuustilanteessa tunnistettiin merkittävimmäksi riskiksi kaupungin toiminnalle. Osana valmiuslain mukaista kunnan varautumisen toimintaa kaupungin toimijoiden tulee laatia toiminnalleen kaupungin valmiusohjeen mukaiset valmiussuunnitelmat. Helsingin kaupunkikonsernin poikkeusoloja koskevan valmiuden parantaminen toteutetaan osana talousarvion 2025 ja taloussuunnitelmakauden 2025-2027 toimeenpanoa.

Toimialat, liikelaitokset ja kaupungin valmiuden kannalta keskeiset konserniyhtiöt vastaavat valmiussuunnitelmansa ylläpidosta sekä turvallisuusympäristöön liittyvien muutosten vaikutusten arvioinnista sekä tähän liittyvien kehitystarpeiden tunnistamisesta.

Toimialojen tulee taloussuunnitelmakaudella 2025-2027 varautua kaupungin poikkeusolojen johtamipaikkakokonaisuuden konseptointiin ja toteuttamiseen siten, että vuosina 2025-2027 toteutetaan riittävien johtopaikkojen perustaminen sekä näihin tarvittavat perusparannukset. Johtopaikkojen kunnostustyöt ja varustelu toteutetaan taloussuunnitelmakaudella osana toimialojen vuosittaista talouden ja toiminnan suunnittelua (alustava arvio á 0,5m€ / johtamiskeskus).

Muu toimialojen ja liikelaitosten valmiussuunnitelmien mukainen varautuminen toteutetaan osana toiminnansuunnittelua ja toteutetaan toimialojen määrärahojen puitteissa sekä vastuuperiaatteen mukaisessa kaupunkitasoisessa kokonaisraamissa.

10.6.2024

Väestönsuojelun vastuita sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan ja Kunta-Helsingin välillä käsittelee kansliapäällikön nimeämä työryhmä, joka jättää esityksensä 31.12.2024 mennessä. Kaupunginkanslia ja toimialat huomioivat talousarvioesityksessään työryhmän työn edetessä esiin tulevat määrärahatarpeet väestönsuojelun tehtäviin.

Innovaatio- ja elinvoimatoiminta

Vuodesta 2023 alkaen Helsingin kaupungin innovaatorahaston myöntövaltuutta on leikattu. Rahastosta voidaan jatkossa myöntää hanketoimintaan 1,5 milj. euroa vuodessa. Vuoden 2025 talousarvioehdotus valmistellaan tämä huomioiden.

Kaupunkiyhteinen tuottavuustavoite

Kaupunkistrategian mukaisesti käyttötalousmenojen kasvua ohjaa kaupunkiorganisaationa itsellemme asettamaan tuottavuustavoite 0,5 prosenttiyksikköä. Toimialojen lautakuntien) ja kanslian tulee laatia vastuullinen ja kestävä talous painopisteeseen talousarvion tavoite, joka liittyy toimialan ja kanslian tuottavuusohjelmien toteuttamiseen tai yleisesti tuottavuuden kehittämiseen.

Arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiön pääomitus

Kaupunginvaltuusto päätti 14.2.2024 § 32 pääomittaa Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiö sr:ää yhteensä 60 miljoonalla eurolla uuden Arkkitehtuuri- ja designmuseon toteutuksen mahdollistamiseksi.

Arkkitehtuuri- ja designmuseohankkeen pääomatavoitteeksi on sovittu yhteensä 150 miljoonaa euroa, josta valtion ehdollinen pääomitusosuus on 60 miljoonaa euroa, kaupungin vastaavasti 60 miljoonaa euroa ja yksityisen rahoituksen osuus 30 miljoonaa euroa. Vuosittaiset pääomituserät valmistellaan osana kunkin vuoden talousarviosuunnittelua. Vuoden 2025 pääomituserä on 28 miljoonaa euroa.

Arkkitehtuuri- ja designmuseon (ADM) kiinteistösaakeyhtiö

Arkkitehtuuri- ja designmuseorakennuksen toteuttamista varten on perustettu kiinteistösaakeyhtiö, jonka valtio ja Helsingin kaupunki omistavat samansuuruisin osuuksin (Khs 20.6.2022 § 461). Alkuperäisen suunnitelman mukaisesti kiinteistösaakeyhtiön tarkoitus oli vastata museorakennuksen suunnittelusta ja kiinteistösaakeyhtiö oli tarkoitus myydä kiinteistösijoittajalle, joka olisi vastannut rakennushankkeen toteuttamisesta ja jäänyt museorakennuksen omistajaksi. Jatkoselvitysten pe-

10.6.2024

rusteella esitetyssä toteutusmallissa on nähty merkittäviä haasteita. Rakennushankkeelle neuvotellaan valtion kanssa vaihtoehtoista toteutusmallia. Asian valmistelu jatkuu vuoden 2024 aikana.

Asumisneuvonta

Kaupunki jatkaa asumisneuvonnan resursointia kunta-Helsingin talousarviosta nykyisellä tasolla myös vuonna 2025, asumisneuvonta budjetoidaan vuonna 2025 kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle.

Budjetointimuutokset talousarviokohtien välillä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vuoden 2025 talousarviossa perusopetuksen kotikuntakorvausten tulot budjetoidaan kotikuntakorvausten menoja vastaavalle talousarviokohdalle korvaukset ja avustukset 2 10 03 (vuoteen 2024 asti budjetoitu talousarviokohdalle 2 10 01 kaupungin tuottamat palvelut).

Lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vuoden 2025 talousarviossa ulkopuolisen rahoituksen tulot ja menot budjetoidaan talousarviokohdalle 2 10 01 kaupungin tuottamat palvelut (vuoteen 2024 asti budjetoitu talousarviokohdalle 2 10 02 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimelle tuotetut palvelut ja muu ulkoisesti rahoitettu toiminta)

Investointimenojen kirjaustapojen tarkentaminen

Kaupungin kirjanpidossa on havaittu, ettei kaikki investointiosaan tehdyt kirjaukset täytä kirjanpitosäännösten mukaisia aktivoinnin edellytyksiä. Tästä johtuen aikaisemmin investointeihin kirjattuja tiettyjä vuosikustannuksia tulee käsitellä käyttötalousmenoina. Tehdyn selvityksen mukaan tällaisia menoja on viimeisten kolmen vuoden aikana ollut esimerkiksi kaupunkiympäristön toimialan hankkeissa keskimäärin 19 miljoonaa euroa vuodessa. Näistä menoista miljoona euroa on kohdistunut vuosittain kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapaikkarakentamisen hankkeisiin. Kaupunkiympäristön ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee huomioida tämä kirjanpidon toimintatavan täsmennys vuoden 2025 talousarvioehdotusta valmisteltaessa.

Tehdyn selvityksen yhteydessä on lisäksi tarkennettu käytäntöjä valmistus omaan käyttöön -kirjausten osalta.

Omaan käyttöön valmistettavan aktivoitavan hyödykkeen valmistuksen arvo esitetään tuloslaskelmassa toimintatuottojen jälkeen omana nimikkeenä Valmistus omaan käyttöön. Valmistus omaan käyttöön on tuloslaskelman menonsiirto, jonka

10.6.2024

avulla tuloslaskelmaan kirjatut pysyvien vastaavien menot vähennetään tuloslaskelmasta.

Aikaisemmin valmistus omaan käyttöön -kirjauksiin on sisällytetty keskimäärin viimeisten kolmen vuoden aikana noin 4,9 miljoonaa euroa sellaisia välillisiä menoja, joita ei kirjanpidon ohjeistusten mukaisesti tulisi siellä olla. Menoissa, jotka suunnitellaan sisällytettäväksi valmistus omaan käyttöön -kirjauksiin vuoden 2025 talousarviossa, tulee noudattaa voimassa olevia kirjanpidon ohjeistuksia. Valmistus omaan käyttöön -kirjauksiin liittyvät täsmennetyt ohjeistukset löytyvät osana 4.6. julkaistavaa investointiohjekokonaisuutta.

4. TALOUSARVIOALOITTEET

Lauta- ja johtokuntien on käsiteltävä talousarvioaloitteista annettavat lausunnot samanaikaisesti talousarvioehdotusten kanssa. Lausunnoissa on selvitettävä, miten aloitteessa esitetyt toimenpiteet on otettu huomioon talousarvioehdotuksessa.

Lausunnossa on yksiselitteisesti mainittava, kuinka paljon aloitteessa esitetty toimenpide lisää tai vähentää määrärahojen tarvetta ja onko nämä sisällytetty hallintokunnan talousarvioehdotukseen. Vastaavasti on ilmoitettava toimenpiteen vaikutukset suoritemääriin sekä sisältyvätkö muutokset talousarvioehdotukseen.

10.6.2024

5. TULOSBUDJETIT JA TOIMINTASUUNNITELMAT

Lautakunnat ja johtokunnat valvovat, että niiden alainen toiminta on kaupunkistrategian ja talousarvion sekä kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien tavoitteiden mukaista. Hallintosäännön mukaan toimialalautakunnat (10 luku 1§ 4 kohta) ja liikelaitoksen johtokunnat (11 luku 1§ 3 kohta) päättävät alaiselleen toiminnalle tulosbudjetin ja toimintasuunnitelman, jotka sisältävät talousarvioon perustuvat tulostavoitteet, tarvittavat toimenpiteet ja resurssit sekä toiminnasta kertyvät tulot ja aiheutuvat menot.

Lauta- ja johtokunnat hyväksyvät tulosbudjetit 17.1.2025 mennessä. Tulosbudjetit on lähetettävä tiedoksi sähköpostilla kaupunginkansliaan (kanslia.talousarvio@hel.fi). Tulosbudjetit on vietävä Tasku taloussuunnittelujärjestelmään.

Hallintosäännön (20 luku 2 §) mukaan tulosbudjetti ja toimintasuunnitelma laaditaan yksikköjaon mukaisesti. Yksikön päällikkö vastaa tulostavoitteiden saavuttamisesta ja tulosbudjetin toteuttamisen edellyttämistä toimenpiteistä. Lautakunnan hyväksymän tulosbudjetin tulee antaa riittävä kuva toimialan toiminnasta ja laajuudesta.

Lautakunnan tulosbudjetit esitetään vähintään palvelutasolla, mutta lautakunnan päätöstaso tulosbudjetista voidaan valmistella palvelukokonaisuustasolla. Mikäli toimialan tarpeet edellyttävät määrärahojen varaamista toimialatasoisesti, tulee tämä huomioida toimialan tulosbudjetissa.

Päätettäessään tulosbudjetista lautakunta voi oikeuttaa toimialajohtajan tai muun viranhaltijan päättämään määrärahojen tarkistamisesta eri yksiköiden (palveluiden) välillä toimialan kokonaismäärärahojen puitteissa. Lautakunta päättää kokonaismäärärahojen puitteissa käyttötalouden ja investointien määrärahojen vastuuhenkilöt ja heidän määrärahansa. Toimialajohtaja antaa tarvittaessa vastuuhenkilöille talousarvion ja tulosbudjetin noudattamista koskevia ohjeita.

Toimintasuunnitelmaan tulee sisällyttää osio, jossa arvioidaan päätösten vaikutusten ennakoarviointi -mallin mukaisesti tulosbudjetin kuntalaisvaikutukset, ympäristövaikutukset, organisaatio- ja henkilöstövaikutukset sekä taloudelliset vaikutukset. Kuntalaisvaikutuksissa tulee painottaa sukupuolivaikutuksia sekä lapsivaikutuksia. Sukupuolivaikutusten arvioinnista annetaan mahdollisia lisäohjeita syksyllä 2024 talouden ohjauksen yhteistyöverkostoissa. [Linkki intraan](#) kaupungin päätösten vaikutusten ennakoarviointi -mallin ohjeisiin.

Vaikutusten arvioinnissa tulee keskittyä konkreettisiin vaikutuksiin ja tuoda esille, onko vaikutus myönteinen, neutraali vai kielteinen ja onko se lyhyt- vai pitkäaikainen. Tekstissä voidaan tuoda esille toimenpiteitä vaikutuksien vähentämiseksi, mutta pääpaino tulee olla vaikutusten analysoinnissa. Vaikutusten arvioinnissa tulee kuvata myös vaikutuksen suuruus kaupungin mittakaavassa sekä miten ja missä vaikutuksen muutosta seurataan.

10.6.2024

Keskushallinnon, toimialojen ja liikelaitosten tulee ottaa huomioon kaupunginhallituksen talousarviokäsittelyssä esille nousseet painotukset toimintasuunnitelmissaan ja tulosbudjeteissaan.

Vuoden aikana kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien päättämät määrärahamuutokset, -siirrot ja ylitysoikeudet päivitetään tulosbudjettiin ja vietään talouden suunnittelujärjestelmään (Taskuun). Määrärahamuutosten pohjalta tulee myös tulosbudjetti päivittää talouden suunnittelujärjestelmiin. Ennen tulosbudjettien päivittämistä tulee keskushallinnon, toimialojen ja liikelaitosten olla yhteydessä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastoon.

Toimialojen ja kanslian toimintasuunnitelman tekstimalli on esitetty liitteessä 3. Liikelaitokset käyttävät soveltuvilta osin samaa tekstimallia ja sisällyttävät toimintasuunnitelmansa vastaavat tiedot vaikutusten arviointia lukuun ottamatta.

10.6.2024

6. VUODEN 2025 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN VALMISTELUN AIKATAULU

Vuoden 2025 talousarvioehdotuksen ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmaehdotuksen käsittelyjärjestys on seuraava:

Lautakuntien talousarvioehdotusten päätökset	ti	10.9.2024
Kaupunginhallitus: kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit vuodelle 2025	ma	28.10.2024
Talousarvio 2024 ehdotuksen esittely sekä julkaisu kaupunginhallituksen listalla	to	31.10.2024
Kaupunginhallitus: Talousarvion 1. käsittely sekä veroprosenttien mahdollinen toinen käsittely	ma	4.11.2024
Kaupunginhallitus: Talousarvion mahdollinen 2. käsittely	ma	11.11.2024
Valtuusto: Päätös kunnallis- ja kiinteistöveroprosenteista vuodelle 2025 (veroprosentit ilmoitettava verohallinnolle 17.11.2024 mennessä)	ke	13.11.2024
Talousarvio 2025 julkaistaan valtuuston listalla	to	21.11.2024
Valtuuston talousarvion 2025 käsittely	ke	27.11.2024

Liite 1. Investointiraami talousarviokohdittain ja alustava investointiohjelma 2025–2034

INVESTOINTIRAAMI 2025 JA ALUSTAVA INVESTOINTIOHJELMA 2026-2034

	RAAMI 2025	TS2026	TS2027	Alustava 2028	Alustava 2029	Alustava 2030	Alustava 2031	Alustava 2032	Alustava 2033	Alustava 2034
	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR
8 Investointiosa	883 500	1 002 910	1 025 050	924 873	968 793	880 153	782 567	707 857	734 637	844 100
8 00 Tietokoneohjelmistot (aineeton omaisuus)	34 700	31 400	29 100	29 100	29 100	29 100	29 100	29 100	29 100	29 100
8 01 Kiinteä omaisuus										
8 03 Kadut ja liikenneväylät, Kytkin käytettäväksi										
8 04 Puistot ja liikunta-alueet, Kytkin käytettäväksi	297 000	360 100	331 900	279 500	304 000	294 600	281 400	266 800	258 300	265 500
8 09 Kaupunki uudistus, Kytkin käytettäväksi										
8 10 Suuret liikennehankkeet, Kytkin käytettäväksi										
8 02 Rakennukset	350 400	351 330	394 290	353 850	378 970	338 210	274 670	235 260	240 740	339 000
8 05 Irtaimen omaisuuden perushankinta	39 800	40 980	39 960	39 423	38 523	35 443	35 497	35 497	35 497	35 500
8 06 Arvopaperit	16 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	15 000
8 07 Muu pääomatalous	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
8 08 Projektialueiden infrarakentaminen, Khn käytettäväksi	144 600	207 100	217 800	211 000	206 200	170 800	149 900	129 200	159 000	159 000

Kaupunkitasoisen tulos- ja rahoituslaskelmaan sisältyvän HKL-liikelaitoksen investointiohjelman 10-vuotinen kokonaisraami on noin 750 miljoonaa euroa. HKL:n taloussuunnitelmavuoden 2025 investointitasot tulee kaupunkistrategian mukaisen kaupunkitasoisen alijäämärajoitteen johdosta mitoittaa lähelle 75 milj. euroa tai alle. Taloussuunnitelma vuosien 2026 ja 2027 investointitasot eivät saa ylittää talousarvion 2024 liitteenä olevan investointiohjelman mukaisia investointitasoja.

Liite 2: Alustava TA-rakenneluonnos

800 Tietokoneohjelmistot (aineeton omaisuus)

8 00 01 Keskushallinto

8 00 01 01 Kaupunginkanslian tietokoneohjelmistot

8 00 01 03 Keskitetysti hankittavat tietokoneohjelmistot

8 00 02 Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

8 00 02 01 Tietokoneohjelmistot

8 00 03 Kaupunkiympäristön toimiala

8 00 03 01 Tietokoneohjelmistot

8 00 04 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

8 08 03 02 Tietokoneohjelmistot

Liite 3. Toimintasuunnitelman (sis. tulosbudjetit) **tekstimalli** toimialoille ja kanslialle

Liikelaitokset käyttävät soveltuvilta osin samaa tekstimallia ja sisällyttävät toimintasuunnitelmansa vastaavat tiedot vaikutusten arviointia lukuun ottamatta.

1. Otsikko: Vuoden 2025 määrärahat

Sisältää:

- Toimialan / kanslian määrärahoja kuvaavan määrärahataulukon rivit ja sarakkeet (toimialoilla kaikki talousarviokohdat yhteensä, kanslian osalta vain ta-kohta 14001)
- Rivit: Tulot, Menot, Toimintakate, Sarakkeet: TP23, TB24, Ltk-TAE 25, TA 25, TB 25)

	TP 2023	TB 2024	Ltk-TAE 2025	TA 2025	TB 2025
Tulot					
Menot					
Toimintakate					

- Lisäksi: Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan osalta tuloslaskelma

Johdantoteksti, jossa kuvattu toimialan / kanslian osalta ainakin:

- keskeisimmät syyt muutoksiin tuloissa ja menoissa suhteessa vuoteen 2024
- kuvaus keskeisistä muutoksista ltk-ehdotus vs. kvston hyväksymä talousarvio 2025 (budjettisovun painotukset)

2. Otsikko: Vuoden 2025 painopisteet ja tavoitteet

- Toimialan / kanslian painopisteet (talousarviokirjan alkuosasta "bulletit" ja tarvittaessa lyhyet tekstikappaleet)
- Talousarvion toiminnan tavoitteet tavoitetaulukko (sama taulukko kuin ta-kirjassa ja lisätään toimenpiteet kunkin tavoitteen kohdalle. Talo toimittaa taulukkopohjat Kaupungin talouden ohjauksen Teamsiin samaan kansioon, jossa vuoden 2025 raami- ja laatimisohteet ovat)
- Mikäli talousarviotavoitteiden lisäksi toimialalla/kansliassa on toimintasuunnitelmaan sisällytettäviä tavoitteita, esitetään samanlaisessa taulukossa kuin ta-tavoitteet
- Sotepe: kuvaus palvelustrategian ja palvelutasopäätöksen toteuttamisesta (voi olla myös erillinen luku)

3. Otsikko: Vaikutusten arviointi

Toimintasuunnitelmaan tulee sisällyttää tulosbudjetin vaikutusten arviointi päätösten vaikutusten ennakoarviointi -mallin mukaisesti. Tarkemmat sisältöohjeet löytyvät raami ja laatimisohteiden luvusta 5. Erytystä huomiota tulee kiinnittää lapsivaikutusten ja sukupuolivaikutusten arviointiin.

Sukupuolivaikutusten arvioinnista annetaan tarkempia ohjeita talouden ohjauksen yhteistyöverkostoissa syksyllä 2024.

4. Tulosbudjetti

Talousarviokohta x (toista tämä kaikkien talousarviokohtien osalta)

Ta-kohta	TP 2023	TB 2024	Ltk-TAE 2025	TA 2025	TB 2025
Tulot					
Menot					
Toimintakate					

- Talousarviokohdan palvelukokonaisuuksien ja palvelujen kuvaus
- Määräraha-aulukko per palvelukokonaisuus: Rivit: Tulot, Menot, Toimintakate, Sarakkeet: TP23, TB24, Ltk-TAE 25, TA 25, TB 25)
- Huom! Palvelujen tulosbudjetit voidaan esittää tässä kohtaa palvelukokonaisuuden alla tai erikseen toimintasuunnitelman liitteenä

Palvelukokonaisuus	TP 2023	TB 2024	Ltk-TAE 2025	TA 2025	TB 2025
Tulot					
Menot					
Toimintakate					
Palvelu 1	TP 2023	TB 2024	Ltk-TAE 2025	TA 2025	TB 2025
Tulot					
Menot					
Toimintakate					

- Palvelukokonaisuuden keskeiset toiminnan painopisteet/kehittämiskohteet/toimenpiteet

5. Otsikko: Tuottavuuden kehittäminen toimialalla / kansliassa

- Keskeisimmät tuottavuusohjelman toteuttamisen toimenpiteet / tai muut tuottavuuden kehittämisen toimenpiteet, joilla saavutetaan 0,5 % tuottavuustavoite

Toimintasuunnitelman liitteet:

1. Palvelujen tulosbudjetit (liitteenä tai osana tulosbudjettia)
2. Talousarvion henkilöstötaulukko

3. Talousarvion mukaiset tietokoneohjelmistot (teknisten valmisteluohjeiden yhteydessä annettu pohjataulukko)
4. Talousarvion mukaiset irtaimen omaisuuden hankinnat (teknisten valmisteluohjeiden yhteydessä annettu pohjataulukko)
5. Valinnaiset toimialakohtaiset liitteet